

HALLITUKSEN KERTOMUS TOIMINNASTA 2020

Kehittämiskeskus Opinkirjo ry

OPINKIRJO
KEHITTÄMISKESKUS

SISÄLLYS

Toimintamme lähtökohta	3
Arvot	3
Visio 2023	3
Opinkirjon perustehtävä	3
Strategiset valinnat 2018–2023	3
Vaikuttavuustavoitteet	4
I KEHITTÄMISTOIMET JA –HANKKEET	5
Nuorisoalan osaamiskeskukset	5
NUORISOTYÖ KOULUSSA – NUOSKA (OSKE 6)	5
OSALLISUUDEN OSAAMISKESKUS (OSKE 3)	7
Muut kehittämistoimet ja -hankkeet	10
TAIDELÄHTÖISET MENETELMÄT ILMASTO- JA YMPÄRISTÖAIHEIDEN KÄSITTELYSSÄ	10
ILMASTOKIRJO / ILMASTOKOULU	11
LASTEN JA NUORTEN DIGITAALISTEN LAITTEIDEN TURVALLISEN KÄYTÖN EDISTÄMINEN JA HAITALLISTEN SEKÄ ONGELMALLISEN KÄYTÖN EHKÄISEMINEN	13
KANSALLINEN TOIMINTA- JA ARVIOINTIMALLI LUKIOIDEN JA KORKEAKOULUJEN TIEDEOPETUKSELLE	14
Koulujen osallisuutta ja yhteisöllisyyttä tukeva Hymy	16
HYVÄN TOVERUUDEN KILPA OPPILAIDEN OSALLISUUDEN JA HYVINVOINNIN TUKENA	16
HYMY KOULUJEN HENKILÖSTÖN OSALLISUUDEN JA TYÖHYVINVOINNIN KEHITTÄJÄNÄ.....	18
LUOKKAVALTUUSTO	20
II BRÄNDIT	22
NUORTEN PARLAMENTTI / UNGDOMSPARLAMENT	22
OMAOPPILASKUNTA.FI.....	27
POPUPKOULU.FI	31
TUTKI-KOKEILE-KEHITÄ.....	33
YRITYS HYVÄ	37
MUOTOILUPAKKI – muotoilukasvatusta kouluihin	41

III KOULUTUSKOKONAISUUDET.....	44
"YHTEISÖLLINEN JA OSALLISTAVA KOULUYHTEISÖ" -KOULUTUKSET JA TILAUSKOULUTUKSET	44
EMPATIA-, INTUITIO- JA VUOROVAIKUTUSTAITOJA IMPROVISAATIOTEATTERIN MENETELMIN	45
TOIMISTO JA HALLINTO	49
Jäsenjärjestöt.....	49
Yhdistyksen työryhmät.....	49
Vuosikokous ja hallitus.....	50
Henkilöstövisio ja –strategia.....	50
Toiminnan suunnittelu, kehittäminen ja arviointi.....	51
Opinkirjo Education and Training Oy.....	51
KÄYTETYT LYHENTEET	52

Toimintamme lähtökohta on lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja oppimisen tukeminen pedagogisissa oppimisympäristöissä, etenkin yhteisöllisiksi oppimiskeskuksiksi rakentuissa peruskouluissa.

Arvot

Me opinkirjolaiset toimimme yhdessä, avoimesti ja rehellisesti, humanisti ja oikeudenmukaisesti, ympäristön osana sitä kunnioittaen. Ihmisten yhdenvertaisuus on lähtökohtamme.

Visio 2023

Opinkirjo on oppivan yhteisön ja yhteisöllisyyden rakentamisen asiantuntija ja tukija. Opinkirjo on alallaan tunnettu ja vaikuttava toimija, kehitystä edistäviä verkostoja kokoava voima ja muutosaaltojen lähde. Opinkirjon palvelut ja tuotteet koetaan korkealaatuisina, arjen työtä käytännössä helpottavina työkaluina ja ne kohtaavat kaikki kohderyhmiin kuuluvat käyttäjät.

Opinkirjon perustehtävä on tukea kouluja niiden kehittämisessä jäsentensä oppimista ja hyvinvointia synnyttäväksi oppimiskeskuksiksi. Luomme tutkimustietoon pohjautuvia käytännöllisiä ratkaisuja opettajille ja ohjaajille. Noudatamme kaikissa toimissamme seuraavia periaatteita:

- Lapsi ja nuori on aina työmme keskiössä.
- Kehitystyömme keskeisin sisältö on yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja osallisuuden kehittämistä tukevien menetelmien ja mallien kehittäminen yhdessä lasten ja nuorten kanssa.
- Jaamme omaa osaamistamme ja olemme alttiita oppimaan uutta.
- Arvostamme verkostoja ja teemme niissä avointa yhteistyötä.
- Palvelumme ovat käytettävissä ja saatavissa kaikkialla Suomessa.

Strategiset valinnat 2018–2023

Keskitymme seuraaviin yhteisöllistä toimintakulttuuria kehittäviin muutoksiin:

- Oppimisympäristöiksi ymmärretään koulutilojen ja virtuaalisten tilojen ohella kaikki ympäristöt, joissa oppimista tapahtuu. Niitä osataan hyödyntää.
- Osallisuus arkipäiväistyy toimintatavaksi.
- Jokaisen yhteisön jäsenen vahvuudet huomataan, otetaan yhteisen oppimisen lähtökohdaksi ja niiden kehittämistä tuetaan.
- Lasten ja nuorten harrastukset ja vapaa-ajantoiminnat ovat osa oppimiskeskusten toimintaa.

Vaikuttavuustavoitteet

Opinkirjon toiminta lisää lasten ja nuorten koulussa kokemaa hyvinvointia. Hyvinvoinnin suotuisa kehitys on todennettavissa kouluterveyskyselyn ja/tai muiden hyvinvointia koulussa mittaavien ulkopuolisten mittareiden avulla. Seurantajakso on 10 vuotta.

Opinkirjon toiminta lisää lasten ja nuorten kokemaa osallisuutta koulussa. Osallisuuden ymmärretään olevan keskeinen hyvinvoinnin komponentti. Osallisuuden lisääntymistä arvioidaan Nuorisotutkimusverkoston ja muiden tutkijayhteisöjen koulusta tuottamien tutkimusten kautta. Seurataan kouluterveyskyselyn ja muiden seurantojen tuloksia. Seurantajakso on viisi vuotta.

Opinkirjon toiminta lisää lasten ja nuorten mahdollisuuksia löytää potentiaalejaan ja kiinnostuksen kohteitaan koulussa ja harrastuksissa. Tuotamme tilaisuuksia vahvuuksien löytämiseen ja kehittämiseen. Vaikutus: 150 000 lasta ja nuorta pääsee vuosittain mukaan toimintaan, joka vahvistaa heidän luottamustaan omiin kykyihinsä ja toimimista osana oppivia yhteisöjä. Arviointijakso on yksi vuosi.

Panostus:

Opinkirjon henkilöstön muodostaa tiivis asiantuntijakehittäjien joukko, joka vie toimintaa eteenpäin verkostomaisesti ja uusia mahdollisuuksia etsien ja käynnistäen. Tavoitteena on monimuotoistaa resurssihankintaa ja allokoida sitä kehittämishankkeisiin, jolla lisätään sektorienvälisyyttä.

I KEHITTÄMISTOIMET JA –HANKKEET

Alkuvuonna tehtiin yhteiskunnallista vaikuttamista erityisesti liittyen harrastustoiminnan ns. Suomen malliin liittyen. Vaikuttamista tehtiin tapaamalla yksittäisiä henkilöitä, tekemällä yhteistyötä muiden järjestöjen kanssa, osallistumalla harrastustoiminnan yhteenliittymiin (esim. Harrastusviikko ja Lapsen hyvä päivä -ryhmät) ja lausumalla ja kirjelmöimällä asiasta OKM:n ministereille ja heidän avustajilleen. Ajettiin lukiodiplomin kehittämistä ja laajentamista taito- ja taideaineiden lisäksi tieteeseen.

Toiminnanjohtaja oli kuultavana eduskunnan sivistysvaliokunnassa liittyen lasten syrjäytymisen ehkäisyyn. Aiheesta annettiin lisäksi lausunto sivistysvaliokunnalle.

Nuorisoalan osaamiskeskukset

Uusi valtakunnallinen nuorisotyön ja -politiikan ohjelma (VANUPO) astui voimaan vuoden 2020 alussa. Samalla aukesi haettavaksi nuorisoalan osaamiskeskusten valtioapukelpoisuus. Osaamiskeskukset muodostavat VANUPO:n tavoitteiden toimeenpanoa tukevan kokonaisuuden ja ne kehittävät ja edistävät nuorisoalan osaamista, asiantuntijuutta ja tiedonkulkua nuorisolain mukaisesti. Opinkirjo sai kumppaneineen valtionapukelpoisuuden kahteen osaamiskeskukseen.

PALVELU/HANKE	NUORISOTYÖ KOULUSSA – NUOSKA (OSKE 6)
Kuvaus	Nuorisotyö koulussa Nuoska on Opetus- ja kulttuuriministeriön osaamiskeskus, jonka tavoitteena on edistää nuorisotyötä kouluissa ja toisen asteen oppilaitoksissa. Laajan nuorisoalan toimijoista koostuvan yhteenliittymän työtä koordinoi Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu ja sen Juvenia-tutkimuskeskus. Osaamiskeskuksella on myös kokonaisvastuu kaikkien osaamiskeskusten ruotsinkielisen toiminnan koordinoinnista.
Kohderyhmä (mahd. tarkasti määriteltynä; miten sen tavoittamisessa onnistuttiin?)	Perusasteen koulujen ja toisen asteen oppilaitosten henkilöstö, kouluissa ja oppilaitoksissa työskentelevät nuorisotyöntekijät, koulujen ja oppilaitosten oppilas- ja opiskelijakunnat.
Tavoitteet (vaikuttavuudesta Opinkirjon viipale)	Opinkirjo tavoittelee osaamiskeskuksessa koulujen ja oppilaitosten opettajien ja nuorisotyöntekijöiden kasvatuskumppanuuden vahvistamista sekä oppilaiden ja opiskelijoiden osallisuuden vahvistumista (nk. KASKU-malli).

Toimenpiteet	<p>Osaamiskeskuksen toimikausi on nelivuotinen. Ensimmäisen toimintavuoden toimenpiteet olivat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Projektisuunnitelman täsmentäminen. • Yhteistyöstä sopiminen yhteenliittymän muiden tahojen ja aiheeseen liittyvien muiden hankkeiden, kuten Etelä-Savon Yhessä eteenpäin -hankkeen kanssa. • Pilottioppilaitosten etsiminen ja kehittäjäryhmän muodostaminen. • Opettaja - nuorisotyöntekijä työparitoiminnan pilotointi ns. Oman ryhmän tuntien viitekehyksessä yläkouluissa.
Tulosodotukset (vaikutus)	<ul style="list-style-type: none"> • On saatu kehittäjäryhmät muodostettua. • Kehittäminen on käynnistynyt neljässä yläkoulussa pääkaupunkiseudulla. • Kokeiluun osallistuvissa kouluissa on aloitettu keskustelu kohtaamisen ja vuorovaikutuksen tärkeydestä. • Käytännön työ luokissa on alkamassa. • Rehtorit ovat hyväksyneet kokeilun, nähneet toiminnan tarpeelliseksi ja kokeiluun vaadittu työaika on sovittu.
Seurantamittarit (miten vaikutus huomataan)	<ul style="list-style-type: none"> • Kehittäjäryhmät työskentelevät säännöllisesti. • Toimintaa kehitetään yhdessä oppilaiden kanssa neljässä yläkoulussa. • Tähänastinen vaikutus kartoitetaan kyselyllä kaikilta kokeiluun osallistuneilta. • Kyselyn perusteella suunnitellaan kehittäjäryhmän kanssa seuraavat toimenpiteet ja vuoden 2021 alussa tavataan kehittäjät ja kootaan käytänteitä.
Nuorisolain arvopohja	<p>Hanke</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lisää nuorten hyvinvoinnin ja osallisuuden kokemusta. • Lisää mahdollisuuksia vaikuttaa omaan kasvuun ja kehitykseen. • Lisää mahdollisuuksia vaikuttaa koulu- ja oppilaitosyhteisön toimintaan ja tulla kuulluksi.
Nuorten osallistamisen tapa päätöksentekoon	<p>Koulujen oppilaita otetaan mukaan kehittäjäryhmän toimintaan kertomaan siitä millaista vuorovaikutusta, tukea ja kohtaamista he toivovat ja miten he kokevat Kasku-toiminnan.</p>
Viestintä ja markkinointi	<p>Viestintää toteutettiin Nuoska-hankkeen kautta ja some-kanavilla.</p>

Alueellinen toiminta (ainakin maakunnat)	Hanke toteutui ensimmäisenä vuonna Uudenmaan maakunnassa.
Vapaaehtoiset toimijat	Espoon Kauklahten, Juvanpuiston, Saunalahden ja Kirkkojärven koulujen luokanvalvojia (6), koulunkäynnin ohjaajia (2), opiskeluhuollon jäseniä (2), liikunnan opettaja (1), Espoon ev.lut kirkon nuorisotyöntekijä (1).
Vastuhenkilö ja yhteistyö	Heikki Korhonen ja Mikko Tujula Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu ja Nuoska-konsortion muut jäsenet

PALVELU/HANKE	OSALLISUUDEN OSAAMISKESKUS (OSKE 3)
Kuvaus	<p>Opinkirjo ja sen yhteistyökumppanit muodostavat asiantuntijuuteen pohjautuvan yhteenliittymän, joka edistää nuorten osallisuutta nuorisolain ja hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti nuoren omassa lähiympäristössä. Lähtökohtana osallisuuden kehittämisessä ovat nuorten omat toiveet ja tarpeet, kuinka he kokevat, että heidät tulisi kohdata ja kuinka nuorten tulisi päästä mukaan osallistumaan ja vaikuttamaan. Tavoitteena on edistää nuorten yhteiskunnallista osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia valtakunnallisesti, erityisesti ottaen huomioon muita heikommassa asemassa olevat nuoret. Lisäksi tavoitteena on uudistaa ja tehdä tunnetuksi digitaalisia välineitä, kuten esim. nuortenideat.fi-palvelua, nuorten vaikuttamisen väylinä, sekä edelleen kehittää ja tehdä tunnetuksi nuorten osallisuuden laatukriteereitä, ja huolehtia tarvittavasta käyttöönoton tuesta.</p> <p>Opinkirjo jatkoi 2020 jo edellisellä VANUPO-kaudella 2017–2019 alkanutta kehittämistyötä kuntien viranhaltijoiden tuen parissa sekä osallistamalla ministeriöiden osallisuustoimien suunnitteluun ja kehittämiseen. Opinkirjo aloitti myös kaikkien osaamiskeskusten osallisuustyön koordinoinnin.</p>
Kohderyhmä (mahd. tarkasti määriteltynä; miten sen tavoittamisessa onnistuttiin?)	<ul style="list-style-type: none"> • Kuntien viranhaltijat • Ministeriöiden virkamiehet • Nuorisoalan osaamiskeskusten henkilöstö, osaamiskeskusten kohderyhmät (mm. nuorisotyöntekijät, nuorten parissa toimivat aikuiset, alan opiskelijat)
Tavoitteet (vaikuttavuudesta Opinkirjon viipale)	<ul style="list-style-type: none"> • Nuorten vaikuttaminen on merkityksellistä ja tuloksekasta ja se toteutuu systemaattisesti ja korkealaatuisesti kaikessa julkishallinnollisessa toiminnassa.

	<ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena oli kehittää edelleen laatukriteereitä yhteistyössä nuorten osallisuuden parissa toimivien tahojen ja toimijoiden kanssa. • Tavoitteena oli kehittää laatutyöhön liittyviä työkaluja toteuttamalla laajamittainen nuoretjaosallisuus.fi-sivuston uudistustyö. • Laatukriteerien laadinnassa tavoitteena oli ottaa huomioon myös jo olemassa olevat tätä toimintaa sivuavat palvelut ja integroida mahdollisuuksien mukaan laatukriteerien käyttö olemassa oleviin sähköisiin palveluihin.
Toimenpiteet	<ul style="list-style-type: none"> • Laatukriteeristöä kehitettiin selkeämmäksi. • Toteutettiin laatukriteereihin kehitetyn itsearviointityökalun kehittäminen paremmin palvelevaksi. • Toteutettiin laajamittainen nuoretjaosallisuus.fi-sivustouudistus. • Aloitettiin yhteistyö Kuntaliiton kanssa, tavoitteena integroida laatukriteerit Kuntaliiton hallinnoiman ja kehittämisvaiheessa olevan nuorisoalan dokumentointijärjestelmän kanssa. • Perustettiin ja johdettiin nuorisoalan osaamiskeskusten yhteistä osallisuusryhmää. • Päätettiin tuottaa nuorten osallisuuden teemasta tietoisuus yhteistyössä kaikkien osaamiskeskusten kanssa ja suunniteltiin sen sisältöjä.
Tulosodotukset (vaikutus)	Laatutyökalulle on tarvetta kuntien viranhaltijoiden arkityössä, nuorten osallisuus ymmärretään huomioida kuntien arkisessa työssä.
Seurantamittarit (miten vaikutus huomataan)	Nuoretjaosallisuus.fi -sivustolle ei tehty toimintavuoden aikana levittämistä ja markkinointitoimia. Sen kävijämäärä jäi 2189 käyttäjään, 3126 istuntoon, 6735 sivuston katseluun. Kävijöitä sivuilla oli 116 kunnasta.
Nuorisolain arvopohja	Hanke tukee nuorten osallisuuden ja hyvinvoinnin vahvistumista ja lisää vaikuttamismahdollisuuksia omien asioidensa hoidossa.
Nuorten osallistamisen tapa päätöksentekoon	Tehdään yhteistyötä Nuorisovaltuustojen Liiton kanssa.
Viestintä ja markkinointi	Viestintä Osaamiskeskuksen yhteisten sääntöjen mukaisesti. Viestintää hoidetaan jokaisen mukana olevan järjestön olemassa olevia viestintäkanavia hyödyntäen. Jokainen järjestö on tehnyt kotisivulleen oman alisivunsa

	<p>osaamiskeskustoiminnalle ja lisäksi sosiaalisen median kanavissa (FB, Twitter, Instagram) ja blogikirjoituksissa osaamiskeskustoimintaa tuodaan esille.</p> <p>Nuoretjaosallisuus.fi-sivustouudistuksen vuoksi levittämisen- ja markkinointitoimia ei toteutettu, vaan niihin keskitytään sivuston julkaisun (18.1.2021) jälkeen.</p>
Alueellinen toiminta (ainakin maakunnat)	Kävijöitä sivustolla kaikista maakunnista Ahvenanmaata lukuun ottamatta.
Vapaaehtoiset toimijat	-
Vastuhenkilö ja yhteistyö	<p>Marjo Kenttälä</p> <p>Nuorten Akatemia, Nuorisovaltuustojen liitto, Koordinaatti</p>

Muut kehittämistoimet ja -hankkeet

PALVELU/HANKE	TAIDELÄHTÖISET MENETELMÄT ILMASTO- JA YMPÄRISTÖAIHEIDEN KÄSITTELYSSÄ
Kuvaus	Opinkirjo tuotti yhdessä Aalto-yliopiston Taideyliopiston kanssa avoimen ilmasto- ja ympäristöaiheiden käsittelyyn taidelähtöisiä menetelmiä käyttävän oppimateriaalin Taidepolkuja ympäristöempatiaan. Menetelmiä kehitetään musiikin, sana- ja kuvataiteen keinoin.
Kohderyhmä (mahd. tarkasti määriteltynä; miten sen tavoittamisessa onnistuttiin?)	Peruskoulun taideaineiden opettajat, taiteen perusopetuksen opettajat, vapaa sivistystyö
Tavoitteet (vaikuttavuudesta Opinkirjon viipale)	Aineisto antaa opettajalle menetelmiä käsitellä ja purkaa lasten ja nuorten ympäristökysymyksiin liittyviä huolia ratkaisukeskeisesti.
Toimenpiteet	Tuotetun aineiston avulla opettajien on mahdollista nivoa taidelähtöisiä menetelmiä, jotka toimivat työkaluina opettajien omassa nykyisessä työssä, ja ovat hyödynnettävissä paitsi ympäristöön ja ilmastoon liittyvien teemojen käsittelyssä, myös opetussuunnitelman oppiaineiden sisältöjen opetuksessa.
Tulosodotukset (vaikutus)	Menetelmän ja aineiston avulla opettajat saavat valmiuden vastata lasten ja nuorten ilmastoon liittyviin huoliin ja tiedontarpeisiin toiminnallisilla tavoin.
Seurantamittarit (miten vaikutus huomataan)	Julkaisu valmistui lokakuussa ja se saavutti sosiaalisessa mediassa paljon näkyvyyttä. Julkaisua tilattiin loppuvuodesta 139 kpl ja ladattiin 165 kertaa. Tällä tavoitetaan toiminnan piiriin arviolta 7 600 lasta ja nuorta (1 julkaisu 25 nuorta).
Nuorisolain arvopohja	Kestävä elämäntapa, ympäristön kunnioittaminen, yhdenvertaisuus.
Nuorten osallistamisen tapa päätöksentekoon	Aineisto on lähtökohdaltaan toiminnallinen ja osallistava.
Viestintä ja markkinointi	Aineistosta on viestitty sosiaalisen median kanavissa ja yhdistyksen kotisivuilla, josta se on maksutta ladattavissa. Aineisto ladataan myös aoe.fi -palveluun.

Alueellinen toiminta (ainakin maakunnat)	Kansallinen aineisto, kaikki maakunnat.
Vapaaehtoiset toimijat	-
Vastuhenkilö ja yhteistyö	Minna Riikka Järvinen tekijät: Anna Kuoppamäki, Maami Snellman, Maarit Myllynen ja Taideyliopiston puolesta Sirke Pekkilä

PALVELU/HANKE	ILMASTOKIRJO / ILMASTOKOULU
Kuvaus	Opinkirjo kokosi sateenvarjomaisten verkoston toimijoita, joilla on kyky ja halu kuulla lasten ja nuorten tarpeita ja toiveita ilmastokysymysten ratkaisemiseksi ja poliittiseksi vaikuttamiseksi. Ilmastokirjon johtoryhmän muodosti nuorten ryhmä, joka määritteli Ilmastokoulun sisällöllisiä tavoitteita kouluissa opetussuunnitelmiin integroitavaksi ja osallistui laajasti ilmastoasioiden debatteihin mm. Educa-messuilla.
Kohderyhmä (mahd. tarkasti määriteltynä; miten sen tavoittamisessa onnistuttiin?)	Perusopetuksessa olevat lapset ja nuoret, heidän ohjaajansa
Tavoitteet (vaikuttavuudesta Opinkirjon viipale)	Tavoitteena oli <ul style="list-style-type: none"> • tukea ilmastokasvatusta kouluissa • lievittää lasten ja nuorten kokemaa ilmastoahdistusta • luoda mahdollisuuksia vaikuttaa omalla toiminnalla konkreettisesti ilmastokysymyksiin.
Toimenpiteet	<ul style="list-style-type: none"> • Ilmastokoulun kotisivu Ilmastokirjo.fi avattiin. Sille on koottu laadullisesti kouluun soveltuvia kokonaisvaltaista ilmastokasvatusta sekä monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttamista ja oppiainesisältöjä tukevia ilmasto- ja ympäristöaiheiset opetusaineistoja. • Ilmastokoulu kokosi Educa 2020 –messujen päälavoille korkeatasoisen luennoitsijajoukon avaamaan ilmastoteemaa ja sen käsittelyä kouluissa nuorten toiveiden pohjalta. Ilmastokoulun nuoret olivat mukana Educa-messujen avajaispaneelissa ja ilmastouutisointia koskevassa päätoimittajapaneelissa valmistelemassa ja toteuttamassa niitä. • Opinkirjon messuosastolla opettajat ja ohjaajat pääsivät käytännössä tutustumaan tarjolla oleviin aineistoihin.

	<ul style="list-style-type: none"> • Ilmastokoulu on toteuttanut koululaisten yritysvierailuja esimerkiksi Keskon ja Valion pääkonttoreihin yhteistyössä koulujen kanssa. • Toimintavuonna 2020 tuotettiin sisältöjä yhdessä Keskon ja Valion kanssa. Aineistojen julkaisu tapahtuu vuonna 2021. • Kesko- ja Valio-yhteistyön sekä koululaisvierailujen pohjalta tuotettiin tietosisältöjä ilmastonmuutoksesta. Sisällöt julkaistaan alkuvuodesta 2021. • Em. sisällöt toimivat tausta-aineistoina Ilmastokirjon Suoralle linjalle. Suoran linjan kautta oppilaat voivat kysyä kysymyksiä, tehdä aloitteita ja saada yhteyden poliittisiin ja yrityspäätäjiin sekä asiantuntijoihin. Ilmastokirjo välittää viestit perille ja hankkii vastaukset kysymyksiin. Suora linja avataan alkuvuodesta 2021.
Tulosodotukset (vaikutus)	Messuilla ja muissa tapahtumissa tavoitettiin n. 6 500 opettajaa (esitteiden jakomäärä toimintavuonna).
Seurantamittarit (miten vaikutus huomataan)	Ilmastokirjo.fi-sivuston käyttö: 4 582 (sivun katselut) ja 1 415 (käyttäjät).
Nuorisolain arvopohja	Ympäristön kunnioittaminen, kestävä kehitys, yhdenvertaisuus, osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksien lisääntyminen.
Nuorten osallistamisen tapa päätöksentekoon	Ilmastokoulu-hankkeen suunnittelussa kuultiin nuoria heidän näkemyksistään ja toiveistaan ilmasto-opetuksesta ja sen kehittämisestä. Ilmastokoulun johtoryhmä koostui nuorista, joita kuullaan säännöllisesti hankkeen aikana. Joukko nuoria oli mukana Educa-messujen avajaispaneelin suunnittelussa ja toteutuksessa. Paneelissa käsiteltiin heidän esille tuomiaan kysymyksiä. Messuilla oli mukana myös kaksi nuorten ilmastopartiota, jotka jututtivat messukävijöitä ilmastoasioista. Ilmastokoulu on vienyt ja vie koululaisia ja opiskelijoita yritysvierailuille, joiden aikana heillä on mahdollisuus esittää kysymyksiä ja keskustella yrityspäätäjien kanssa.
Viestintä ja markkinointi	<ul style="list-style-type: none"> • Ilmastokirjo.fi-sivusto • Opinkirjon sosiaalisen median kanavat • Educa-messut
Alueellinen toiminta (ainakin maakunnat)	Palvelu on kansallinen ja toteutuu kaikissa maakunnissa, pois lukien Ahvenanmaa.

Vapaaehtoiset toimijat	Nuorista koostuva johtoryhmä, ilmastokasvattajat ja muut vaikuttajat, jotka ovat antaneet videoviestejään hankkeen käyttöön.
Vastuhenkilö ja yhteistyö	Eeva Mäkelä ja Jyrki Laine Natur och Miljö, Kesko, Valio, OAJ

PALVELU/HANKE	LASTEN JA NUORTEN DIGITAALISTEN LAITTEIDEN TURVALLISEN KÄYTÖN EDISTÄMINEN JA HAITALLISTEN SEKÄ ONGELMALLISEN KÄYTÖN EHKÄISEMINEN
Kuvaus	Kolmivuotinen hanke
Kohderyhmä (mahd. tarkasti määriteltynä; miten sen tavoittamisessa onnistuttiin?)	Esi- ja alkuopetuksessa olevat oppilaat, perusasteen oppilaat, koulut
Tavoitteet (vaikuttavuudesta Opinkirjon viipale)	Hankkeen vaikutuksena tavoitellaan parantunutta some-turvallisuutta, sosiaalisen pääoman ja hyvinvoinnin lisääntymistä lasten ja nuorten sekä heidän perheidensä kohderyhmässä. Välittömänä vaikutuksena on, että opettajat saavat työväliseen turvataitojen opettamiseen.
Toimenpiteet	Vuonna 2020 toteutettiin 1) tutkimukseen pohjautuva virtuaalinen sovellus ja oppimateriaalia perusopetuksen sosiaalisen median turvataitojen oppimisen ja arvioinnin tueksi, 2) kunnalle ja kouluille puheeksi ottamisen ja puuttumisen malleja turvallisen somen käytön ongelmatilanteiden ennakoinniseksi ja 3) opetusmoduuli turvataitojen opettamisen tueksi osaksi terveystiedon opettajakoulutusta.
Tulosodotukset (vaikutus)	Vuonna 2020 toteutettiin tutkimuksellinen interventiovaihe. Siinä tavoitettiin verkon välityksellä 150 koululaista, 20 opettajaa, 65 terveystiedon opettajaopiskelijaa ja terveystiedon opettajakouluttajia.

Seurantamittarit (miten vaikutus huomataan)	Jyväskylän yliopisto (JYO) huolehtii mittareista; Interventiovaiheen määrällisistä tavoitteista jouduttiin tinkimään noin 10 % covid19-pandemian takia.
Nuorisolain arvopohja	Digitaalinen turvallisuus, yhdenvertaisuus
Nuorten osallistamisen tapa päätöksentekoon	JYO osallistaa nuoret hankkeen interventiovaiheessa oppilaitoksissa.
Viestintä ja markkinointi	Opinkirjo jakaa ja levittää hankkeen tulokset ja aineistot niiden valmistuttua vuonna 2021.
Alueellinen toiminta (ainakin maakunnat)	Hankkeen tutkimusosuus toteutetaan Keski-Suomessa. Tulokset ovat kansallisesti hyödynnettävät.
Vapaaehtoiset toimijat	-
Vastuhenkilö ja yhteistyö	Hanke toteutetaan Jyväskylän yliopiston Liikuntatieteellisen tiedekunnan, Opettajankoulutuslaitoksen, THL:n ja Opinkirjon yhteishankkeena.

PALVELU/HANKE	KANSALLINEN TOIMINTA- JA ARVIOINTIMALLI LUKIOIDEN JA KORKEAKOULUJEN TIEDEOPETUKSELLE
Kuvaus	Hankkeessa luodaan valtakunnallinen toimintamalli, joka tukee korkeakoulujen ja lukioiden yhteistyötä osana lukioiden tiedekasvatusta. Hanke jatkuu vuonna 2021.
Kohderyhmä (mahd. tarkasti määriteltynä; miten sen tavoittamisessa onnistuttiin?)	Keskeinen kohderyhmä lukiot, mutta taustalla myös korkeakoulut
Tavoitteet (vaikuttavuudesta Opinkirjon viipale)	Tavoitteena oli luoda toimintaohjelma, joka <ul style="list-style-type: none"> • helpottaa lukiolaisten korkeakouluvalintoja tarjoamalla tietoa ja mahdollisuuksia tutustua tieteen tekemiseen ja korkeakouluopintoihin • tehostaa korkeakoulujen opiskelijavalintoja sekä opiskelijan että korkeakoulun näkökulmasta • parantaa lukiolaisten yhdenvertaista mahdollisuutta orientoitua korkea-asteen opintoihin ja saavuttaa niitä
Toimenpiteet	<ul style="list-style-type: none"> • Koottiin lukiolaisille kattava tietopaketti korkeakouluopinnoista yhteen sivustoon.

	<ul style="list-style-type: none"> • Luotiin toimintasuunnitelma lukioiden tiedeopetuksen ja korkeakoulujen yhteistyölle.
Tulosodotukset (vaikutus)	<ul style="list-style-type: none"> • Luotiin kotisivukokonaisuus korkeakouluopinnoista lukiolaisille https://opinkirjo.fi/toiminta/tiedekasvatus-ja-opetus-2/taustatietoa-lukion-opinnoista/. Sieltä lukiolainen löytää opiskeluvaihtoehtoja. Samalle sivustolle koottiin tietoa meneillään olevista tiedeopetuksen ja lukioiden sekä korkeakoulujen yhteistyötavoista, korkeakouluihin hakemisesta, omien vahvuuksien kartoittamisesta sekä korkeakoulujen kurssitarjonnasta lukiolaisille. • Luotiin toimintasuunnitelma lukioiden ja korkeakoulujen tiedeopetukselle. • Toteutettiin digitaalinen arviointijärjestelmä, jota voidaan hyödyntää myös lukion integroivien kurssien arvioinnissa ja myös joidenkin tiedekilpailujen (TuKoKe) arvioinnissa. Järjestelmä tarjoaa kaikille lukiolaisille yhdenvertaisen mahdollisuuden saada omalle tiedeprojektilleen kehittävä arviointi. • Laadittiin hankesuunnitelma tiedeopetuksen MOOC-kurssiksi (2 op) ja haettiin sille erillisrahoitusta.
Seurantamittarit (miten vaikutus huomataan)	MOOC-kurssin suorittajamäärät, arviointialustan käyttömäärät ja verkkosivuston vierailijamäärät realisoituvat toimintavuonna 2021.
Nuorisolain arvopohja	Yhdenvertaisuus, osallisuus, tasa-arvo
Nuorten osallistamisen tapa päätöksentekoon	Nuoria on kutsuttu mukaan hankkeen yhteiskehittämisen työpajaan ja heitä on kuultu tarpeista.
Viestintä ja markkinointi	Opinkirjon verkkosivut ja vahva panostus sosiaalisen median kautta. Viestintä kohdennettuna suoraan lukioihin, korkeakouluille ja lukiolaisten liitolle.
Alueellinen toiminta (ainakin maakunnat)	Kansallinen hanke, kaikki maakunnat
Vapaaehtoiset toimijat	-
Vastuhenkilö ja yhteistyö	Kaisa Vähähyppä, Hanna Mustaniemi, Eeva Mäkelä ja Najat Ouakrim-Soivio

Koulujen osallisuutta ja yhteisöllisyyttä tukeva Hymy

Kehittämiskeskus Opinkirjo tunnetaan parhaiten Hyvän toveruuden kilvasta ja Hymy-veistoksista sen tunnuksina. Jo sadattuhannet suomalaiset ovat saaneet veistoksen ja omanneet siihen sisältyvät sosiaalisten taitojen ja yhteisöllisyyden arvot sekä siirtäneet nämä arvot eteenpäin yli sukupolvien. Hymyt ovat jo suomalainen instituutio: yleiskieleen on vakiintunut käsite hymypoika.

PALVELU/HANKE	HYVÄN TOVERUUDEN KILPA OPPILAIDEN OSALLISUUDEN JA HYVINVOINNIN TUKENA
Kuvaus	Hyvän toveruuden kilpa on vuosien kuluessa vakiintunut nimi toiminnalle, jossa kouluissa olevat lapset ja nuoret tutkivat yhdessä heille merkityksellisiä sosiaalisia taitoja ja niihin liittyviä arvoja. Prosessin päätteeksi he valitsevat keskuudestaan henkilön, jolle haluavat antaa erityisen tunnustuksen näistä taidoista. Tunnustuksina jaetaan valkoisia Hymy-veistoksia. Kouluille tarjotaan myös Hymy-leimasin, jolla opettaja voi halutessaan kiittää lasta Hymyn arvojen mukaisesta toiminnasta läpi kouluvuoden.
Kohderyhmä (mahd. tarkasti määriteltynä; miten sen tavoittamisessa onnistuttiin?)	Pääkohderyhmänä oli peruskoulujen oppilaat. Hyvän toveruuden kilpa toteutui myös päiväkodeissa, toisella asteella ja muissa oppilaitoksissa. Tavoitteena oli, että Hymy-toimintaa järjestettäisiin n. 1 000 koulussa, jolloin tavoitetaan 46 % Suomen peruskouluista (v. 2019 tieto). Tilauksia tuli yli 900, joten tavoitteessa päästiin yllättävän lähelle covid19-pandemiasta huolimatta.
Tavoitteet (vaikuttavuudesta Opinkirjon viipale)	Tavoitteena oli <ul style="list-style-type: none"> • Toimia työkaluna lasten ja nuorten sosiaalisten taitojen harjoittelussa ja hyvän ilmapiirin luomisessa nuorten sosiaalisissa yhteisöissä. • Ehkäistä kiusaamista. • Edistää toiset positiivisesti huomioivaa vuorovaikutusta. • Edistää ymmärrystä yhdenvertaisuudesta.
Toimenpiteet	<ul style="list-style-type: none"> • Julkaistiin poikkeusaikaan soveltuva kolmivaiheinen ohje Hyvä toveruuden kilvan toteuttamiseksi etäyhteyksin. Ohjeet julkaistiin Opinkirjon FB-sivulla. Tuotettiin vinkki Hymy-juhlan viettoon 15.5.2020. • Välitettiin veistoksia Hymy-toiminnan palkinnoiksi. • Ylläpidettiin Opinkirjon kotisivujen Hymy-sivustoa.

	<ul style="list-style-type: none"> • Aloitettiin visuaalisen ilmeen (esite, some ja kunniakirja) uusiminen. • Tehtiin uudet ohjeet toiminnan järkevöittämiseksi ja huomioiden erityisesti kysymykset yhdenvertaisuudesta, tasa-arvosta ja normikriittisyydestä. Materiaali julkaistaan sähköisenä tammikuussa 2021. • Luotiin ja jaettiin kysely Hyvän toveruuden kilvan toteutustapojen kartoittamiseksi, koulujen tarvitseman tuen hahmottamiseksi sekä vaikuttavuuden (vahvuudet) arvioimiseksi. Kyselyn analyysin perusteella päätetään jatkotoimista. • Luotiin viestintään vuosikello.
Tulosodotukset (vaikutus)	Hymy-toiminta rakentaa koulu yhteisöä. Jokainen oppilas saa kokemuksen siitä, että meillä kaikilla on vahvuuksia ja Hymy on jokaisen saavutettavissa.
Seurantamittarit (miten vaikutus huomataan)	<p>Hymyn viestintäaineiston yhteyteen luotiin sähköinen kysely, jolla selvitetään, onko Hymyn koettu parantaneen koulu yhteisöä ja vahvistaneen oppilaiden uskoa vahvuksiinsa.</p> <p>Kysely toteutettiin 21.8.-6.9.2020 Webropol-kyselynä. Palautteen perusteella opettajat ovat tutustuneet Hymyn käyttämiseen osana kasvatusta, mutta aineiston uudistamista kaivattiin vastaamaan paremmin nykyisiä haasteita. Vastaajat totesivat Hymyn sopivan hyvin esimerkiksi toimintamalliksi lasten sosiaalisten taitojen vahvistamisessa koulun kasvatustavoitteiden mukaisesti. Kehityskohteiksi palautteen perustella nousi tarve kiinnittää huomiota tapaan, jolla arvolähtökohtia nostetaan esiin äänestyksen perusteena. Arvojen tulisi olla samat kaikille, eikä esimerkiksi eri sukupuolia saisi arvioida eri kriteerein.</p>
Nuorisolain arvopohja	Hyvän toveruuden kilpa on lasten ja nuorten oman toiminnan ja sosiaalisen prosessin väline, jossa he itse ovat aktiivisia ja vastaavia toimijoita. Opettajien ja muiden ohjaajien tehtävä prosessissa on fasilitoida arvolähtöistä keskustelua lasten tai nuorten ryhmässä. Nuoret luovat toiminnan todellisen sisällön ja antavat kannusteen nuorelle, jota erityisesti arvostavat näistä toiminnan tavoista. Hymy-toiminnassa nuoret luovat arvoa toisilleen ja yhteisölleen.
Nuorten osallistamisen tapa päätöksentekoon	Hymy-toiminta on nuorten omaa toimintaa, jossa nuoret itse ovat toimijoina ja osallistujina. He itse ratkaisevat, kenelle haluavat antaa tunnustusta toimimisesta ryhmän hyväksi.

Viestintä ja markkinointi	<ul style="list-style-type: none"> • Esitettä (suomi ja ruotsi) lähetettiin peruskouluihin, toiseen asteen oppilaitoksiin ja kuntiin vuoden alussa yhteensä 5 000 kappaletta. • Educa 2020 -messut • Opinkirjon kotisivut ja Hymy-verkkokauppa • Opinkirjon FB-sivu, hyödynnettiin FB-maksettua mainontaa
Alueellinen toiminta (ainakin maakunnat)	Hymy-toimintaa järjestettiin Ahvenanmaata lukuun ottamatta kaikissa Suomen maakunnissa. Lisäksi toimintaa järjestetään muutamissa suomalaista perusopetusta ulkomailla antavassa koulussa.
Vapaaehtoiset toimijat	Opettajat ja ohjaajat, jotka toteuttavat toimintaa.
Vastuhenkilö ja yhteistyö	Iiris Kotaja, Anu Toivonen, Tiina Karhuvirta ja Vilma Kosonen Elli ja Aleks Rintala

PALVELU/HANKE	HYMY KOULUJEN HENKILÖSTÖN OSALLISUUDEN JA TYÖHYVINVOINNIN KEHITTÄJÄNÄ
Kuvaus	Opinkirjo tarjosi Hymyn myös koulujen ja muiden työyhteisöjen kehittämisen välineeksi. Hyvän toveruuden kilvan mukaisesti myös työyhteisöissä keskusteltiin hyvän työtoveruuden sisällöistä, merkityksistä ja keskeisistä arvoista. Prosessin päätteeksi työyhteisöt äänestivät Hymyn saajaksi henkilöä, jolle haluavat antaa erityistä tunnustusta tavastaan ja toiminnastaan työyhteisössä. Työyhteisölle tarkoitetut Hymy-veistokset ovat väriltään tummanhopeisia.
Kohderyhmä (mahd. tarkasti määriteltynä; miten sen tavoittamisessa onnistuttiin?)	Pääkohderyhmä olivat koulujen työyhteisöt.
Tavoitteet (vaikuttavuudesta Opinkirjon viipale)	Tavoitteena oli <ul style="list-style-type: none"> • kehittää koulujen työyhteisöjä kannustavammiksi ja yhteisöllisemmiksi työyhteisöiksi, joissa voidaan huomioida kollegoja myös positiivisesti • saada Hymyn merkitys arkipäiväisemmäksi; omaan toimintatapaan voi kiinnittää huomiota joka päivä. Saada opettajat antamaan positiivista palautetta oppilaille aina, kun siihen on aihetta.

Toimenpiteet	Palvelua tarjottiin koulujen työyhteisöille.
Tulosodotukset (vaikutus)	Palvelu kiinnittää huomiota koulujen työyhteisöihin ja niiden hyvinvointiin sekä työyhteisön tekijöiden vaikutukseen lasten ja nuorten oppilaitoksissa kokemaan hyvinvointiin.
Seurantamittarit (miten vaikutus huomataan)	Toimintavuonna välitettiin 31 veistosta. Etenkin OAJ:sta on tullut vuotuinen kumppani toiminnan järjestämisessä.
Nuorisolain arvopohja	Vaikka palvelu kohdistuu työyhteisöihin, se muuttaa ja kehittää kouluja avoimemmiksi, yhteisöllisemmiksi ja kannustavammiksi yhteisöiksi tavalla, joka heijastuu myös koulujen oppilaisiin, lapsiin ja nuoriin. Huoli- ja rangaistuspuheeseen tuodaan kannustusta ja positiivista henkeä. Tällä tavoin lisätään nuorten osallisuutta kouluissa, rohkaistaan opettajia antamaan vastuuta ja kannustamaan nuoria toimimaan saamansa luottamuksen arvoisesti. Näin nuorten kasvuolosuhteet ja kokema hyvinvointi myös paranevat.
Nuorten osallistamisen tapa päätöksentekoon	Oppilaitoksissa on ohjeistettu järjestämään äänestykset työyhteisöjen Hymyn saajasta siten, että myös opiskelijat ovat mukana äänestämässä veistoksen saajaa.
Viestintä ja markkinointi	<ul style="list-style-type: none"> • Educa-messut • Nuori Opettaja –koulutukset maakunnissa • Opinkirjon kotisivut ja verkkokauppa
Alueellinen toiminta (ainakin maakunnat)	Työyhteisöjen Hymy on tarjolla kaikkialla Suomessa.
Vapaaehtoiset toimijat	-
Vastuhenkilö ja yhteistyö	Minna Riikka Järvinen Elli ja Aleksi Rintala, OAJ

PALVELU/HANKE	LUOKKAVALTUUSTO
Kuvaus	<p>Luokkavalvuustolla tarkoitetaan kerran viikossa kokoontuvaa koululuokan kokousta, jossa opettaja ja oppilaat keskustelevat menneestä ja tulevasta koulunkäynnistä sekä tekevät yhteistä työtä koskevia päätöksiä joko keskustelemalla tai äänestämällä. Luokkavalvuuston avulla kouluyhteisöä voidaan kehittää entistä osallistuvammaksi ja parantaa lasten ja nuorten vaikutusmahdollisuuksia, sillä se antaa jokaiselle oppilaalle luokkatasolla mahdollisuuden ilmaista itseään ja osallistua yhteiseen päätöksentekoon.</p> <p>OKM:n ja OM:n Demokratia- ja ihmisoikeuskasvatuksen kehittämisen ohjausryhmä toteaa tavoitteissaan, että luokkavalvuusto-toimintatapaa viedään vahvemmin koulujen ja oppilaitosten arkeen.</p>
Kohderyhmä (mahd. tarkasti määriteltynä; miten sen tavoittamisessa onnistuttiin?)	<p>Kohderyhmänä ovat alakoulujen opettajat.</p> <p>Onnistumista voidaan arvioida jaettujen oppaiden määrästä, www.opinkirjo.fi/luokkavalvuusto -sivun kävijämäärästä ja toiminnasta FB-sivuilla.</p>
Tavoitteet (vaikuttavuudesta Opinkirjon viipale)	<ul style="list-style-type: none"> • Vahvistaa lasten vaikuttamisen taitoja. • Edistää demokratiakasvatusta. • Tukea laaja-alaisten taitojen (L1-L7) omaksumista. • Lisätä lasten osallisuutta luokkayhteisön toimintaan. • Tukea POPSin tavoitteita oppilaiden osallistumisen vahvistamiseksi koulutyön suunnittelussa.
Toimenpiteet	<ul style="list-style-type: none"> • Julkaistiin opas luokkavalvuustotoiminnasta. • Julkaistiin lisämateriaalia luokkavalvuustotoiminnan toteuttamiseksi (www.opinkirjo.fi/luokkavalvuusto). • Julkaistiin luokkavalvuuston toimintaa kuvaava video. • Järjestettiin Educa 2020 -messuilla luentotilaisuus Antti lavalla. • Julkaistiin blogikirjoitus kouludemokratiasta. • Osallistuttiin aiheeseen liittyvään keskusteluun FB:n ryhmissä (SKOF, Alakoulun aarreaitta). • Tehtiin työpajaehdotus Oppimisen foorumiin 2020 Mäntsälä/Tuusula/Pornainen (Oppimisen foorumi siirrettiin vuoteen 2021). • Koulutettiin Turun oppilaskuntatoiminnan ohjaavia opettajia luokkavalvuustomallin käyttämiseen.

	<ul style="list-style-type: none"> • Esiteltiin mallia OPH:n osallisuusfoorumilla.
Tulosodotukset (vaikutus)	Luokkavalvuusto-oppaan ja sen sisältämien harjoitteiden tavoitteena on tarjota opettajille perusteltu ja toimiva tapa edistää oppilaiden osallistumista. Luokkavalvuuston käyttöönotto parantaa luokan ilmapiiriä, vahvistaa oppilaiden uskoa omaan vaikutusmahdollisuuksiin ja auttaa heitä oppimaan sosiaalisia taitoja.
Seurantamittarit (miten vaikutus huomataan)	Opasta jaettiin Educassa ja Oulun Opipäivillä 854 kpl. Lisäksi sitä tilattiin 63 kappaletta ja ladattiin 134 kertaa.
Nuorisolain arvopohja	Luokkavalvuusto-toiminnan toteuttaminen edistää lasten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia. Toiminta harjaannuttaa näkökantojen esittämiseen, kuuntelemiseen ja harkittuun punnitsemiseen. Toiminnassa lapsilla on mahdollista oppia yhteistä päätöksentekoa, seurata päätösten vaikutuksia ja muuttaa yhdessä tehtyjä päätöksiä tarpeen mukaan. Toiminnan toteuttaminen tukee yhteisöllisyyttä ja edistää lasten kasvu- ja elinolosuhteita vaikuttamalla myönteisesti koulujen toimintakulttuuriin.
Nuorten osallistamisen tapa päätöksentekoon	Luokkavalvuustomalli kehitettiin suomalaiseen kulttuuriin sopivaksi koululuokissa, joissa mallin mukaisesti lapset osallistuivat itse toiminnan kehittämiseen. Luokissa toimintatapaa toteutettaessa päätöksiä tekevät lapset, tosin tietyissä asioissa opettajalla on päätösvalta.
Viestintä ja markkinointi	<ul style="list-style-type: none"> • Markkinoitiin materiaalia Educa 2020 -messuilla. • Viestittiin materiaalista Opinkirjon FB-sivuilla. • Viestittiin toimintamallista Osallisuuden vahvistajat - ja Osallisuus ja oppilaskunnat -FB-sivuilla. • Viestittiin toimintamallista Osallisuuden vahvistajat –verkostolle. • Esitettä toimitettiin syksyn NOPE-koulutuksiin (niihin, jotka pidettiin).
Alueellinen toiminta (ainakin maakunnat)	Luokkavalvuusto-aineistoa jaettiin kaikkiin maakuntiin, pois lukien Ahvenanmaa. Toiminnan alueellista kattavuutta voidaan arvioida lähetyksen oppaiden perusteella.
Vapaaehtoiset toimijat	-
Vastuhenkilö ja yhteistyö	Antti Moilanen, Tiina Karhuvirta, Saana Palamaa ja Iiris Kotaja

II BRÄNDIT

PALVELU/HANKE	NUORTEN PARLAMENTTI / UNGDOMSPARLAMENT
<p>Kuvaus</p>	<p>Peruskoulun päättöluokkien oppilaille tarkoitettu toimintamuoto toteuttaa demokratiakasvatusta nuorten lähtökohdista käsin.</p> <p>Nuorten parlamentti –toimintaa on toteutettu vuodesta 1998 lähtien yhdessä eduskunnan kanssa. Toimintaa tukee puhemiehen asettama työryhmä, jossa jäsenenä on 3–4 virkamiestä eduskunnasta ja 1–2 jäsentä Opinkirjosta. Eduskunta vastaa istunnon järjestelyistä eduskunnassa ja Opinkirjo huolehtii istuntoa varten tarvittavista materiaaleista, arvioinnista, ohjeista, rekrytoinnista, yhteydenpidosta kouluihin, kerhotoiminnasta ja kerhotoiminnan materiaaleista. Toimintaa järjestetään kuitenkin tiiviissä yhteistyössä.</p> <p>Nuorten parlamentti –toiminnan alla järjestetään säännöllisesti kerholaistilaisuuksia, joiden tavoitteena on antaa nuorille mahdollisuus osallistua ajankohtaiseen yhteiskunnalliseen keskusteluun. Joka toinen vuosi toteutetaan Nuorten parlamentin istunto, joka kokoaa eduskuntaan lähes 400 nuorta ja noin 150 ohjaajaa. Istuntopäivänä on monipuolista ohjelmaa oppilasedustajille ja toimittajaoppilaille. Ohjelmaa kehitetään jatkuvasti ja tavoitteena on nuorten osallistuminen ja oikean keskustelun toteuttaminen harjoittelemisen sijaan.</p> <p>Ruohonjuuritasolla toiminta on pääosin vapaaehtoista kerhotoimintaa, mutta toimintaa voi toteuttaa myös muissa nuorten osallisuusryhmissä.</p> <p>Ungdomsparlamentet är ett tvåspråkigt evenemang.</p>
<p>Kohderyhmä (mahd. tarkasti määriteltynä; miten sen tavoittamisessa onnistuttiin?)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kohderyhmänä olivat peruskoulun 9. luokkalaiset oppilaat opettajineen. Istuntoon ilmoittautui kouluja 167 kappaletta. Joitakin peruutuksia tuli ja istuntoon oli tulossa 159 koulua, mikä sekin on ennätysmäärä. Kartta, jossa on Nuorten parlamenttiin osallistuvat kunnat: https://www.google.com/maps/d/viewer?mid=1nbRNHmRoLrwDQIQBf-AgFuQwHkX1w5UJ&ll=55.61003872553767%2C12.957062549999932&z=3 • Nuorten parlamentissa oli tarjolla 199 paikkaa oppilasedustajille sekä kaikille ilmoittautuneille kouluille paikka toimittajaoppilaille ja ohjaajalle. Istuntoon odotettiin yli 500 osallistujaa.

	<ul style="list-style-type: none"> • Työryhmässä todettiin, että noin 150 osallistuvaa koulua on ehdoton maksimäärä ts. Istunnon maksimiosallistujamäärä on noin 500 henkilöä yhteensä.
Tavoitteet (vaiuttavuudesta Opinkirjon viipale)	<ul style="list-style-type: none"> • Tarjota yhteiskunnallinen vaikuttaminen aiheeksi koulun kerhotoiminnalle ja harrastustoiminnalle. • Tukea nuorten osallistumista ja osallisuutta. • Edistää nuorten kiinnostusta yhteiskunnalliseen toimintaan, erityisesti eduskuntaan. • Kehittää toimintoja nuorten kuulluksi tulemisen ja vaikutusmahdollisuuksien parantamiseksi. • Tarjota lainsäätäjille mahdollisuus kuulla nuoria.
Toimenpiteet	<ul style="list-style-type: none"> • Nuorten parlamentin täysistunto 27.3.2020 peruutettiin COVID-19 epidemian vuoksi 10.3.2020. Peruutuksen johdosta varauduttiin järjestämään syyslukukaudella 2020 1–2 alueellista kerholaistilaisuutta, joihin osallistuisi yhteensä noin 100 oppilasta noin 20 koulusta. • Koottiin saapuneet kysymykset, koonti viestittiin keskeisille viranomaisille ja järjestöille. • Kehitettiin valiokuntatyöskentelyä siten, että valiokunnissa on joko yhteinen yhteiskunnallisesti merkittävä teema tai kullakin valiokunnalla on yksilöllinen ajankohtainen teema. • Toteutettiin päiväjärjestyksen laadintaan liittyvä äänestys, jotta saatiin nuorten ääni esille istunnon päiväjärjestykseen. • Valmisteltiin istunnosta raportointi yhdessä Nuorten äänen toimituksen kanssa. Yhteistyö jouduttiin perumaan. • Tehtiin yhteistyötä YLE Uutisluokan kanssa toimittajaoppilaiden tukemiseksi ennen istuntoa sway-alustalla ja istunnon aikana helpdeskinä. Yhteistyö jouduttiin perumaan. • Tehtiin yhteistyötä MLL:n Nuorten netin kanssa. Sovittiin nuortennetin valtaaminen ajalle 24.3.-27.3.2020. Valtaaminen peruttiin. • Toteutettiin webinaari, joka antoi ohjeita oppilaille istuntopäivästä ja vastasi oppilaiden kysymyksiin. Webinaari julkaistiin osana osallistujien ohjeita. • Toteutettiin 11.5.2020 etätapaaminen (ZOOM) istuntoon ilmoittautuneiden nuorten kanssa. Tavoitteena oli, että yhteiskunnallisista asioista kiinnostuneet nuoret voisivat vaihtaa ajatuksia poikkeuksellisesta ajasta, pohtia tulevaa ja keskustella heille merkittävistä asioista vapaamuotoisesti. Tilaisuus viestitettiin istuntoon ilmoittautuneiden opettajien kautta. • Järjestettiin etätapaaminen Pirkanmaan alueen nuorille yhdessä Tampereen kaupungin Nuorisopalvelun ja Nuorten ääni Pirkanmaalla –hankkeen kanssa. Nuoret ovat keskeisessä asemassa suunnittelussa ja toteutuksessa. Tapahtumaan osallistui 17 koulua, 170 oppilasta ja pirkanmaalaisia kansanedustajia.

	<ul style="list-style-type: none"> • Nuorten parlamentti -konseptiin kuuluu Valiokuntasimulaatio, joka on toiminnallinen, oppilaita osallistava ja oppiainerajat ylittävä demokratiakasvatuksen simulaatiomalli. Siinä oppilaat harjoittelevat kansanedustajana toimimista. Ylläpito- ja kehittämistyössä huomioitiin peruuntuneen Nuorten parlamentin suulliset kysymykset. Tehtiin tekstiaineisto liittyen nuorten mielenterveyteen. Valiokuntasimulaation videot tekstitettiin. Linkitettiin materiaalit osaksi aoe.fi -sivustoa. • Toteutettiin 3.11.-2.12.2020 etätapaamissarja, jossa yhdeksän eduskuntaryhmän kansanedustajat keskustelivat nuorten kanssa nuorten esille nostamista teemoista. Yksi eduskuntaryhmä (Ano Turtiainen) perui keskustelun. Viestittiin keskusteluista yhdessä Nuva, SLL:n, SAKKI ry:n ja Oskun kanssa. Viestintään osallistui myös Finlands Svenska Skolungdoms Förbundet FSS ja Nuorten Suomi. • Viestittiin demokratiakasvatuksen tueksi kootusta esitteestä (https://www.ihmisoikeuskeskus.fi/ihmisoikeuskoulutus/pio-opetustoimessa/demokratia-ja-ihmisoikeuskasvatu/?fbclid=IwAR1RBMdNfELQ959H7jPm-K2KTSVTjNGpNBAQgklWAY6z4hHlLhBfiruQ9CU). • Ylläpidettiin aktiivitoimijoiden sähköpostilistaa. • Osallistuttiin Nuorten vaalikoneen toteuttamiseen. • Osallistuttiin valtakunnalliseen Poliittikkaviikkoon. Se vie politiikan, puolueet ja yhteiskunnallisen vaikuttamisen yläkouluihin ja toisen asteen oppilaitoksiin. Opinkirjo innostaa ja kannustaa opettajia tarttumaan Poliittikkaviikkoon sekä erilaisin sosiaalisen median nostoin että tarjoamalla sopivia materiaaleja opettajien käyttöön. • Tuettiin YLE:n Lasten tasavalta –ohjelmaan liittyvää viestintää.
Tulosodotukset (vaikutus)	<ul style="list-style-type: none"> • Nuoret eri puolilta Suomea saavat yhdenvertaisen mahdollisuuden osallistua ja syventyä eduskunnan työskentelyyn ja lainsäätämisen vaiheisiin. • Toiminnot auttavat nuoria ymmärtämään demokratiaan liittyviä ulottuvuuksia. • Opettajat saavat käyttöönsä demokratiakasvatukseen liittyviä materiaaleja. • Yhdistyksen toteuttama demokratiakasvatus koetaan asiantuntevana.
Seurantamittarit (miten vaikutus huomataan)	<ul style="list-style-type: none"> • Istuntopäivään oli ilmoittautunut yli 350 nuorta 159 kerhosta/koulusta eri puolilta Suomea, ja odotus näiltä osin ylittyi. Istunto peruttiin COVID 19 –pandemian vuoksi.

	<ul style="list-style-type: none"> • Nuorten parlamentti -toimintaa kehitettiin jatkuvan arvioinnin perusteella, jossa hyödynnetään työryhmän itsearviointia ja istunnoista kerättyä arviointitietoa osallistujilta. Poikkeusolojen vuoksi kokeiltiin etätilaisuuksia ja tapahtumia yhdessä eduskunnan, eduskuntaryhmien ja muiden toimijoiden kanssa. • Nuorten parlamentti –toimintaan luotuja vaikutuskriteerejä hyödynnetään toiminnan arvioinnissa. Vaikutuskriteerejä ei päästy testaamaan istunnon peruuntumisen vuoksi. • Vaikutuskriteerien pohjalta voidaan arvioida vaikutuksia osallistuvan nuoren, ohjaajan ja kouluyhteisön näkökulmasta. Arviointia ei voitu toteuttaa istunnon peruuntumisen vuoksi. • Istunnon peruuntumisen johdosta arviointilomaketta, joka kokoaa tietoa kriteereistä, ei jaettu.
Nuorisolain arvopohja	<ul style="list-style-type: none"> • Osallistuminen istuntoon ja kerholaistilaisuuteen edistää nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä kykyä ja edellytyksiä toimia yhteiskunnassa. • Istuntoon toimitetut kysymykset koottiin ja toimitettiin eteenpäin ja pyritään näin vaikuttamaan nuorten elin- ja kasvuolojen parantamiseen. • Toiminta edistää nuorten oikeuksien toteutumista luomalla yhteyksiä nuorten (ruohonjuurentasolta tulevien) ja poliittisten päättäjien välille. • Alueellisen ja sosiaalisen yhdenvertaisuuden toteuttamiseksi oppilasedustajien matkakustannukset korvataan tilaisuuksiin osallistuville. Toimintavuonna jouduttiin maksamaan osa kustannuksista, jotka aiheutuivat siitä, että kaikkia matkalippuja tai majoituksia ei saatu enää peruttua. • Yhdenvertaisuutta tuetaan kustantamalla osallistujien matkakuluja. Myös istuntoon saapuvalla suomalaisessa peruskoulussa ulkomailla opiskelevalle oppilaalle olisi korvattu matkustuskustannuksia. • Nuorten parlamentin istunto ja kerholaistilaisuudet ovat esteettömiä. Etätilaisuuksissa huomioitiin erityisesti digitilaisuuksien turvallisuus.
Nuorten osallistamisen tapa päätöksentekoon	<ul style="list-style-type: none"> • Nuoret osallistuivat kerhojen toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen. • Nuoret osallistuivat uuden kerhomateriaalin tuottamiseen. • Nuoret osallistuivat istunnon päiväjärjestyksen laadintaan. Äänestysaika oli 3.-16.2.2020, äänestäjiä 2 115 (vuonna 2018 äänestäjiä oli 1 491). Päiväjärjestykseen valittiin tämän perusteella noin puolet kysymyksistä.
Viestintä ja markkinointi	<ul style="list-style-type: none"> • Viestinnässä käytettiin sähköisiä tiedotuslistoja, Twitteriä, Facebookia sekä blogikirjoituksia.

	<ul style="list-style-type: none"> • Nuorten ääni -toimituksen kanssa sovittu yhteistyö blogikirjoitusten osalta peruuntui istunnon peruttamisen vuoksi. • Nuorten parlamentin kotisivut ovat eduskunnan sivujen alla. • Facebook-ryhmissä (erityisesti Osallisuuden vahvistajat, Osallisuus ja oppilaskunnat, Historian ja yhteiskuntaopin opettajien ryhmä) on rekrytoitu, jaettu materiaalia ja innostettu mukaan toimintaan. Kouluja ilmoittautui (2019) yhteensä 167, joista 159 asetti oppilasedustajat istuntoon. • Kiinnostuneiden opettajien yhteystietoja on kerätty tiedotuslistaa varten. Asianmukainen rekisteriseloste laadittu ja julkistettu. • Viestinnässä ja markkinoissa hyödynnetty seuraavia tahoja: Osallisuuden vahvistajat -verkosto, Opinkirjon jäsenjärjestöt, OPH:n aiheen kannalta relevantit virkamiehet ja Lapsiasiavaltuutettu. Kukin taho on voinut tiedottaa istunnosta eteenpäin omia kanaviaan hyödyntäen. Volyymia ei kyetä seuraamaan. • Viestittiin erityisesti Kainuun ja Ahvenmaan maakuntiin, kun havaittiin, että alueet eivät olleet ilmoittautuneet mukaan. Ahvenmaan maakunnasta saatiin edustaja, joka kuitenkin perui osallistumisensa. • Uudistettiin Nuorten parlamentin fb-sivun ja blogin ilme Stadin ammatti- ja aikuisoppilaitoksen opiskelijan Anni Niemelän kanssa oppilastyönä. • Nuoret ja kansanedustajat –keskustelutarjan visuaaliset elementit toteutettiin yhdessä Stadin ammatti- ja aikuisoppilaitoksen opiskelijan Rania Djebarin kanssa. • Nuorten parlamentin blogissa 2 kirjoitusta (21.2.2020 ja 25.5.2020). http://nuortenparlamentti.blogspot.com • Facebook sivun tilastot: julkaisuja (sis. myös jaot) 30 kpl, 1611 (kattavuus), 189 (sitoutuneisuus) • Twitter #nuortenparlamentti #osallisuus
Alueellinen toiminta (ainakin maakunnat)	Kevään 2020 istuntoon ilmoittautui 167 koulua, joista 159 koulua oli valmistautunut istuntoon. Kouluja oli Kainuuta ja Ahvenanmaata lukuun ottamatta kaikista Suomen maakunnista. Ulkosuomalaisia peruskouluja ilmoittautui kaksi (Viro ja Espanja), joista Nuorten parlamentin työryhmä arpoi ulkosuomalaisille kouluille varatun yhden paikan Aurinkorannikon koululle.
Vapaaehtoiset toimijat	Nuoret osallistuvat koulujen kerhoihin vapaaehtoisesti.
Vastuhenkilö ja yhteistyö	Tiina Karhuvirta ja Iiris Kotaja (tekstitykset) eduskunta, osallistuvat koulut ja kerhot, All youth-hanke, Allianssi, Vasaramäen koulu. Tampereen kaupungin

	Nuorisopalvelut, Nuorten Ääni Pirkamaalla –hanke. Nuva, SLL:n, SAKKI ry:n ja Oskun kanssa. Viestintään osallistui myös Finlands Svenska Skolungdoms Förbundet FSS, Nuorten Suomi.
--	---

PALVELU/HANKE	OMAOPPILASKUNTA.FI
Kuvaus	<p>Oppilaskunta on koulun oppilaiden oma yhteisö ja koko organisaation tuki. Oppilaskuntatoiminnan ytimenä on vaikuttaminen koulu yhteisön kehittämiseen sekä mahdollistaa oppilaiden äänen kuulumisen heitä koskevissa asioissa. Opinkirjon ylläpitämä www.omaoppilaskunta.fi-sivusto on oppilaskunnan ohjaajille suunnattu tukipalvelu.</p> <p>OKM:n ja OM:n Demokratia- ja ihmisoikeuskasvatuksen kehittämisen ohjausryhmä toteaa, että oppilas- ja opiskelijakuntatoiminnan sekä oppilas- ja opiskelijademokratian toimintatapoja päivitettyään; luodaan oppilaskunnat 2.0 -manuaali.</p>
Kohderyhmä (mahd. tarkasti määriteltynä; miten sen tavoittamisessa onnistuttiin?)	<p>Peruskoulun oppilaskuntatoiminnan ohjaavat opettajat.</p> <p>Tavoittamisen onnistumista arvioidaan omaoppilaskunta.fi -sivuston kävijämäärän ja osallisuus ja oppilaskunnat –FB-ryhmän jäsenten lukumäärän avulla loppuvuodesta. Omaoppilaskunta.fi: kävijät 5 586 kpl (lähde: Google Analytics, käyttäjät) Osallisuus ja oppilaskunnat FB: jäsenet 1 329 kpl. Tavoitteet ylittyivät.</p>
Tavoitteet (vaikuttavuudesta Opinkirjon viipale)	<ul style="list-style-type: none"> • Lasten ja nuorten kokemus mahdollisuudesta vaikuttaa omaan koulu yhteisöön yhteisöön vahvistuu ja mahdollisuus osallistumiseen on kaikilla oppilailla. • Tarjota lapsille merkitykselliseksi koettavaa toimintaa. Oppilaskuntatoiminta on osallistuville merkityksellistä. • Tukea kouluhyvinvointia ja vahvistaa yhteisöön kuulumisen tunnetta. • Edistää oppilaiden osallistumista osallisuusryhmien perustamiseen. • Vahvistaa halua edistää hyvää lähiyhteisössä. • Parantaa oppilaiden vaikutusmahdollisuuksia ja tukea ohjaajia oppilaiden osallisuuden vahvistamisessa. • Tukea oppilaskuntatoiminnan ohjaavia opettajia toteuttamaan laadukasta oppilaskuntatoimintaa. • Kehittää kouluissa tapahtuvan oppilaskuntatoiminnan suunnitelmallisuutta ja systemaattisuutta. • Lisätä lasten ja nuorten äänen kuuluvuutta.

Toimenpiteet

- Ylläpidettiin ja päivitettiin omaoppilaskunta.fi -sivustoa.
- Tuotettiin sivustolle materiaalia kuten oppilasdiplomit. Hankittiin kuvitus oppilaskuntatoiminnan kehittämistyöpajoja varten.
- Tekstitettiin palvelussa olevat videot.
- Jaettiin palvelu osaksi aoe.fi -palvelua.
- Kehitettiin koulun oppilaskuntatoimintaa tukemaan viestinnällinen vuosikello, joka tehostaa Opinkirjon viestintää kouluille ja ohjaajille.
- Mahdollistettiin oppilaskunnan ohjaajien vertaiskeskustelu ylläpitämällä FB-ryhmää.
- Koulutettiin oppilaskuntatoiminnan ohjaajia.
- Tuotettiin ohjaajan ABC-verkkokurssi yhdessä Nuorten Suomen kanssa. Kurssin tavoitteena oli koota aloittelevalle ohjaajalle strattipaketti opk-toiminnan ohjaamiseen laadukkaasti.
- Kehitettiin oppilaskuntien toimintaa kokeillen yhdessä koulujen ja muiden toimijoiden kanssa.
- Järjestettiin OPIOulun-tapahtumassa osallisuustreffit.
- Tehtiin työpajaehdotus Oppimisen foorumiin 2020 Mäntsälä/Tuusula/Pornainen (Foorumi peruutettiin vuodelta 2020).
- Viestittiin Nuvaan tarpeesta systematisoida nuorisovaltuustojen, koulujen oppilaskunnan ja oppilaitosten opiskelijakuntien välisen yhteistyön tiivistämisestä.
- Konsultoiitiin Lappeenrantaa nuorisovaltuustojen ja alakoulujen oppilaskuntien yhteistyön pilotoinnista, esimerkiksi kumminuvalaiset vierailevat alakouluissa.
- Valmisteltiin alustavasti hanketta oppilaskuntatoiminnan kehittämiseksi yhteistyössä tanskalaisen nuorisjärjestön kanssa. Yhteistyöhön on mahdollisesti tulossa mukaan Eurooppalainen koulu. Kehittämistä jatketaan vuonna 2021.
- Päivitettiin yhdessä VM:n virkamiesten ja Allianssin kanssa Avoin hallinto –tietokortit lasten ja nuorten osallistamisesta. Opinkirjon osuus oli osallisuuden asiantuntijana toimiminen. (<https://avoinhallinto.fi/kokemuksia/osallisuus/lasten-ja-nuorten-kuulemisesta/>)
- Jatkettiin Osallisuuden vahvistajat –verkoston toiminnan johtamista.
- Osallisuuden vahvistajat -verkosto kokoontui Nuori2020 -tapahtumassa, jolloin mahdollistetaan eri puolilla Suomea työskentelevien kunnallisten osallisuuskoordinaattoreiden yms. kohtaaminen.

	<ul style="list-style-type: none"> • Osallisuuden vahvistajat -verkosto toteutti Nuoret haluavat vaikuttaa – keinoja ja välineitä työsi tueksi -ohjelmaosuuden Nuori2020 –tapahtumassa. Ohjelma suunniteltiin yhdessä Koordinaatin, Osallisuutta oppimassa -hankkeen, Nuori Kirkko ry:n, Suomen Syöpäyhdistyksen, Osallisuuden osaamiskeskuksen ja Opinkirjon yhteistyönä. Ohjelmassa oli mukana nuoria sparraamassa ammattilaisia nuorten osallisuuteen liittyvien menetelmien kehittämisessä. • Järjestettiin lisäksi kolme tapaamista etäläsnäolomahdollisuudella. Tavoitteena oli osallisuusasioiden parissa työskentelevien ammatillisen keskustelun mahdollistaminen ja teemaan liittyvien ajankohtaisten asioiden käsittely. Kutsuttiin puhujia eri tahoilta. • Toteutettiin MLL:n kanssa yhdessä vertaisverstaas, jonka tavoitteena oli mahdollistaa tukioppilastoiminnan ja oppilaskuntatoiminnan ohjaajien opettajien yhteistyötä. • Valmisteltiin MLL:n kanssa täydennyskoulutushanketta liittyen osallisuusryhmien ohjaajien toimintaan. • Hahmoteltiin yhdessä Lukiolaisten Liiton kanssa oppilaskuntatoiminnassa kehittyvien taitojen kartoittamisessa. Työskentely jatkuu vuonna 2021. • Valmisteltiin MLL:n kanssa koulutasoisen kyselyn toteuttamista, jolla kartoitetaan koulujen osallisuusryhmien toimintaa, onnistumisia ja haasteita. Kyselyssä osio oppilaskuntatoiminnan vaikutuksesta lasten ja nuorten demokratiataitojen kehittymiseen koulu yhteisössä. Toteutus aikaisintaan syksyllä tai keväällä 2021.
Tulosodotukset (vaikutus)	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilaskunta on kaikkien koulu yhteisön lasten ja nuorten demokratiataitojen kehittymisen paikka ja tapa. • Ohjaajat saavat tukea oppilaskunnan ohjaamiseen. • Ohjaajien vertaiskeskustelua tuetaan.
Seurantamittarit (miten vaikutus huomataan)	<ul style="list-style-type: none"> • Omaoppilaskunta.fi-sivuston käyttö ylitti tavoitteen. Sivua oli katseltu 14 608 kertaa. • Käyttäjää oli arvioidun 2 000 sijaan yli 5 500. Tavoite ylittyi. • Oppilaskunnat ja osallisuus -FB-ryhmän jäsenmäärä kasvaa 20 %. Jäsenmäärä kasvoi 1 027:stä yli 1 300 jäseneen. Tämän osalta seurantamittari ylittyi. • Tehdään kysely, jolla selvitetään oppilaskuntatoiminnan vaikutusta lasten ja nuorten demokratiataitojen kehittymiseen koulu yhteisössä. Mikäli kyselyä ei kyetä toteuttamaan, arvioidaan tulosta aihetta käsittelevän kirjallisuuden perusteella. Toimintavuoden aikana valmisteltiin alustavasti kysymysten liittämistä esimerkiksi

	<p>MLL:n tukioppilastoiminnasta tehtävään kyselyyn. Lasten ja nuorten demokratiataidoista ei ole tehty toistaiseksi tutkimusta, joten arviointia ei ole kyetty tekemään.</p>
Nuorisolain arvopohja	<p>Oppilaskuntatoiminnan vahvistaminen edistää nuorten aktiivista kansalaisuutta parantamalla nuorten mahdollisuuksia osallistua koulu yhteisön päätöksentekoon eri tasoilla. Se vahvistaa nuorten kykyä toimia ja osallistua yhteiskunnassa. Sosiaalista vahvistamista tuetaan nostamalla esiin nuorten moninaisuus ja vahvistamalla ohjaajia "kutsumaan" mukaan myös niitä nuoria, jotka eivät ole jo valmiiksi aktiivisia. Vireä ja monipuolinen oppilaskuntatoiminta parantaa nuorten kouluhyvinvointia.</p> <p>Aktiivinen oppilaskuntatoiminta ja oppilaiden aktiivinen toiminta koulu yhteisössä tukee lasten ja nuorten kasvua aktiiviseen toimintaan kansalaisyhteiskunnan jäsenenä. Oppilaskuntatoiminta yhteisöllisenä ryhmätoimintana tukee lasten ja nuorten kasvua yhteisöllisyyteen, yhteisvastuuseen ja yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutumiseen.</p>
Viestintä ja markkinointi	<ul style="list-style-type: none"> • Opinkirjon FB-sivu • Oppilaskunnat ja osallisuus –FB-ryhmä • Osallisuuden vahvistajat –verkosto ja –FB-ryhmä • Viestitään opettajakoulutuksissa ja NOPE-koulutuksissa (tulossa) • Twitterissä viestitään tunnuksilla #osallisuus- ja #oppilaskunta
Alueellinen toiminta (ainakin maakunnat)	<p>Oppilaskuntatoimintaa toteutui eri paikkakunnilla. Omaoppilaskunta.fi-sivustoa on käytetty Ahvenanmaata lukuun ottamatta kaikissa Suomen maakunnissa.</p>
Vapaaehtoiset toimijat	<p>Ohjaajilla oli mahdollisuus vertaistukeen ja kehittämiseen Facebook-ryhmässä Oppilaskunnat ja osallisuus. Toiminta verkossa mahdollistaa vertaisten välisen keskustelun, kokoaa yhteen toimintaideoita sekä tarjoaa foorumin kysymysten ja vastausten esittämiseen. Arviointiin pyydettiin mukaan vapaaehtoisia ohjaajia Facebook-ryhmän kautta.</p>
Vastuhenkilö ja yhteistyö	<p>Tiina Karhuvirta, Iiris Kotaja (tekstitykset) Allianssi, Nuorten Suomi</p>

PALVELU/HANKE	POPUPKOULU.FI
Kuvaus	<p>PopUp-koulu on toimintamalli, jossa koulu ja lähialue muuttuvat avoimeksi oppivaksi yhteisöksi. PopUp-koulussa opittu tulee näkyväksi, osaamista jaetaan, yhteisöllisyys rakentuu ja yhteenkuuluvuus kasvaa. Se on yhteisöllinen oppimiskarnevaali, jossa opettamaan pääsevät jostain asiasta innostuneet tai jonkin tiedon tai taidon hallitsevat lapset ja nuoret, vanhemmat ja muut lasten ja nuorten parissa toimivat tahot.</p> <p>PopUpkoulu.fi on verkkotyökalu, joka mahdollistaa laajamuotoisenkin tapahtuman organisoinnin. Työkalu tarjoaa miellyttävän käyttökokemuksen tapahtuman järjestämiseen, ja väylän osallistua yhteisölliseen osaamisen jakamisen ilmiöön lapsille, vanhemmille, opettajille ja muille koulun sidosryhmille.</p>
Kohderyhmä (mahd. tarkasti määriteltynä; miten sen tavoittamisessa onnistuttiin?)	Lapset ja nuoret ohjaajineen, vapaaehtoiset aikuiset (vanhemmat, seuratoimijat, seurakuntien henkilöstö)
Tavoitteet (vaikuttavuudesta Opinkirjon viipale)	<ul style="list-style-type: none"> • Rakentaa yhteisöllistä toimintakulttuuria. • Luoda lasten ja nuorten avoin oppiva yhteisö. • Rikastaa koulun yhteistyötä kotien ja lähialueen toimijoiden kanssa. • Tukea lasten ja nuorten oman osaamisen tunnistamista ja tunnustamista. • Osallistaa lapsia ja nuoria taitojen jakamisessa ja kehittämisessä.
Toimenpiteet	<ul style="list-style-type: none"> • Levitettiin vertaisoppimisen mallia, PopUp-koulu, pitämällä infoja ja koulutuksia. • Ylläpidettiin verkkopalvelua. • Jatkokehittiin verkkopalvelua saadun palautteen avulla. • Kannustettiin hyödyntämään palvelua myös opettajien täydennyskoulutuksessa. • Aloitettiin sivuston saavutettavuuden parantaminen. Jatkuu vuonna 2021.
Tulosodotukset (vaikutus)	-
Seurantamittarit (miten vaikutus huomataan)	Toimintamallia arvioitiin seuraamalla verkkopalvelujen käyttäjämääriä. 57 956 istuntoa, 236 077 sivun katselua ja 31 170 käyttäjää, joista 8 658 palaavia käyttäjiä. Käyttäjien jakautuminen kaupungeittain (10. eniten): Helsinki (16 477), Tampere (2 285), Vantaa (1 019), Espoo (907), Turku (852), Joensuu (739), Oulu (731), Jyväskylä (721), Tuusula (646), Kerava (552).

Nuorisolain arvopohja	<ul style="list-style-type: none"> • Lähtökohtana on monialainen yhteistyö, joka lisää yhteistä tekemistä ja yhteisöllisyyttä koulun ja lähiympäristön välillä. • Lapset ja nuoret saivat mahdollisuuden tuoda omaa osaamistaan esille. Osaaminen oli esim. harrastuksissa opittua. • PopUp-koulussa kaikilla oli mahdollisuus tulla kuulluksi ja osallistua koulupäivän suunnitteluun. • Pajan pitäjät saivat toimia itsenäisesti ja oppivat uusia näkökulmia yhteisössä toimimisesta. • Päivän aikana osallistujat oppivat uusia asioita. • Toimintamallia toteutettiin maanlaajuisella maksuttomalla verkkotyökalulla, jonka käyttöön kaikilla oli mahdollisuus.
Nuorten osallistamisen tapa päätöksentekoon	PopUp-koulu osallisti lapsia ja nuoria vahvasti: lapset ja nuoret ideoivat itse työpajoja, joissa he opettivat hallitsemaansa tietoa ja taitoja muille. Lapset ja nuoret tekivät koulupäivästä omannäköisensä: koulut täyttyivät sellaisesta toiminnasta, joka oli heidän itsensä ehdottamaa ja toteuttamaa.
Viestintä ja markkinointi	<ul style="list-style-type: none"> • Opinkirjon FB-sivut • Educa-messut ja alueelliset koulutuspäivät • Nuori Opettaja -koulutukset
Alueellinen toiminta (ainakin maakunnat)	Työkalu on verkkopalvelu, joka oli käytettävissä maksutta ympäri Suomen. Toimintavuonna 2020 sivustolla oli käyttäjiä kaikista Suomen maakunnista lukuun ottamatta Ahvenanmaa.
Vapaaehtoiset toimijat	Mm. vanhempainyhdistykset, jotka järjestivät koulupäiviä sekä vanhemmat ja muut vapaaehtoiset pajanpitäjät. Tukea tarjottiin tarjoamalla yhteystiedot ja tarkat ohjeet tapahtuman järjestämiselle. Vapaaehtoisten pajanpitäjien tukena toimivat myös tapahtuman järjestäjät.
Vastuhenkilö ja yhteistyö	Minna Riikka Järvinen ja Iiris Kotaja palvelutuottaja, OAJ, pedagogiset järjestöt

PALVELU/HANKE	TUTKI-KOKEILE-KEHITÄ
<p>Kuvaus</p>	<p>Tutki-Kokeile-Kehitä (TuKoKe) on tiede- ja teknologiakasvatuksen tukimuoto lasten ja nuorten tiede- ja teknologiaharrastuneisuudelle. Toiminnan tavoitteena oli innostaa ja rohkaista lapsia ja nuoria harrastamaan tieteitä ja teknologiaa sekä tarjota tilaisuuksia omien vahvuuksien löytämiseen ja kehittämiseen. Tärkeää oli myös tarjota tukea ja esiintymisfoorumi jo innostuneille.</p> <p>TuKoKe-toiminta aloitettiin vuonna 1979. Se tapahtuu kouluissa, päiväkodeissa ja kotona lasten ja nuorten tutkimuksina, keksintöinä ja projekteina ja huipentuu vuosittain lopputapahtumaan. TuKoKe mahdollistaa tiedeharrastuneisuuden tieteenalasta riippumatta, ja osallistua voi yksin tai ryhmänä. TuKoKe on vakiinnuttanut asemansa osana lasten ja nuorten tiede- ja teknologiakasvatusta ja on laajin tiede- ja teknologiakilpailu Suomessa. Kilpailuun osallistuttiin suomen, ruotsin ja englanninkielisillä töillä.</p> <p>TuKoKe-kilpailussa oli neljä sarjaa: esi- ja alkuopetus, 3.–9.-luokkalaiset, toinen aste sekä yhdistelmä eri ikäluokista.</p> <p>TuKoKe-finaali on kansallinen karsintakilpailu kansainvälisiin EUCYS-, ISEF- ja GENIUS Olympiad -tiedekilpailuihin. Suomalaiset nuoret ovat menestyneet kansainvälisissä kilpailuissa useina vuosina, ja kilpailut ovat toimineet ponnahduslautana kansainväliselle uralle esimerkiksi Joonna Pohjosella, Perttu Pölösellä ja Petteri Timosella. TuKoKe:n toimintakielet ovat suomi, ruotsi ja englanti, mikä mahdollistaa osallistumisen myös muista kuin suomenkielisistä kouluista tai perheistä.</p>
<p>Kohderyhmä (mahd. tarkasti määriteltynä; miten sen tavoittamisessa onnistuttiin?)</p>	<p>Esi- ja alkuopetuksen, peruskoulujen ja toisen asteen oppilaitosten oppilaat sekä heitä ohjaavat opettajat ja vanhemmat.</p>
<p>Tavoitteet (vaikuttavuudesta Opinkirjon viipale)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Edistää ja tukea lasten ja nuorten tiede- ja teknologiaharrastuneisuutta. • Tukea lahjakkaita lapsia ja nuoria. • Tukea lasten ja nuorten kiinnostusta tieteisiin ja teknologiaan. • Saattaa yhteen tieteestä ja teknologiasta kiinnostuneita lapsia ja nuoria, auttaa heitä löytämään samanmielisiä. • Tehdä toimintaa tunnetuksi lasten ja nuorten keskuudessa (tuetaan TuKoKelle asetettuja tavoitteita). • Parantaa toiminnan monipuolisuutta ja laatua tukemalla tiedekasvatustyöstä kiinnostuneita aikuisia ja parantamalla opettajien valmiuksia ohjata tutkielmia ja projekteja.

	<ul style="list-style-type: none"> • Antaa nuorille mahdollisuus luoda kansainvälisiä kontakteja kehittämällä kansainvälistä yhteistyötä. • Tuoda esille tiedekasvatuksen mahdollisuudet monikulttuurisuuden vahvistajana. • Kehittää tiedekasvatuksen materiaaleja ilmiöopetuksen näkökulmasta. • Lisätä lasten ja nuorten mahdollisuuksia tutkielman tekoon monialaisten oppimiskokonaisuuksien yhtenä osana ja lukion teemaopinnoissa. • Tuoda esille tutkielman tärkeys laaja-alaisen osaamisen taitojen kehittymisessä. • Pitää yllä kansainvälisiä yhteistyökontakteja. • Parantaa TuKoKen näkyvyyttä nuorten suuntaan ja lisätä nuorten osallisuutta TuKoKe-prosessissa.
Toimenpiteet	<ul style="list-style-type: none"> • Tarjottiin ohjaajille toiminnan puitteissa tukea ohjaukseen, erityisesti monialaisten oppimiskokonaisuuksien ja teemaopintojen sisällöksi. Ohjaajille tarjottiin verkkopohjainen kurssimateriaali, jossa ohjataan tutkielman tekemistä 10 viikon ajan, sekä <i>Opettajasta ohjaajaksi -täydennyskoulutuksen suunnittelutyökalut</i> -materiaali. • Tarjottiin tiedeharrastuneisuuden tueksi laaja tiedekerhomateriaali. Se sisältää reilut 200 kokeellista ja toiminnallista ohjetta, jotka ovat sivuston kävijämäärän mukaan hyvin suosittuja. • Tutkittiin mahdollisuuksia liittää TuKoKe osaksi uusia kansainvälisiä tiede- ja teknologiakilpailuja esim. Aasiassa. TuKoKen kansainväliseen toimintaan liittyen on koottu kansainvälisten kilpailujen neuvottelukunta. • Tiivistettiin yhteistyötä STEK ry:n kanssa, erityisesti Sähkökisa-hankkeen osalta. • Pohdittiin uusia keinoja kilpailun näkyvyyden ja tunnettuuden lisäämiseksi. Siitä syystä pyrittiin tuomaristoihin saamaan mukaan entistä enemmän lukiolaisia ja opettajia. • Järjestettiin lopputapahtuma 21.-24.4.2020. Lopputapahtuma järjestettiin poikkeusoloissa täysin virtuaalisena. Tuomaristohaastattelut tehtiin etäkokoussovellusten avulla ja palkintojenjako välitettiin katsojille suorana verkkolähetyksenä. Lisäksi kilpailutöistä järjestettiin verkossa virtuaalinen näyttely, jonka avaamiseen liittyi yleisöäänestys sosiaalisessa mediassa. Lopputapahtuman haastatteluihin osallistui n. 100 lasta ja nuorta. Lisäksi toimintaan koulun/päiväkodin tasolla arvioidaan osallistuneen vähintään 1 000 lasta ja nuorta. • Koska tavanomaista lopputapahtumaa ei pidetty, kevään lopputapahtumatöistä koottiin virtuaalinen näyttely, joka oli avoinna elokuun loppuun asti. Osallistujat tuottivat näyttelyyn kilpailutöistään videoita ja muita sähköisesti jaettavia esityksiä. Tavoitteena on jatkaa virtuaalisen näyttelyn käytäntöä jatkossakin, vaikka lopputapahtuma järjestettäisiinkin normaaliin tapaan.

	<ul style="list-style-type: none"> • Syksyn aikana TuKoKelle kehitettiin uusi verkkoalusta töiden palautusta ja arviointia varten. Samalla kehitettiin arviointia uusimalla arviointilomakkeet.
Tulosodotukset (vaikutus)	TuKoKe antaa lapsille ja nuorille mahdollisuuden omien vahvuuksiensa omaehtoiseen löytämiseen ja kehittämiseen sekä tuo yhteen samanmielisiä tieteestä innostuneita lapsia ja nuoria. Se ansiosta TuKoKe myös tuottaa lapsille ja nuorille voimaantumisen tunteen ja vahvistaa minäpystyvyyttä.
Seurantamittarit (miten vaikutus huomataan)	<ul style="list-style-type: none"> • Tilastoitiin toimintaan osallistuneiden lasten ja nuorten määrää, joka arvioidaan kilpailuun osallistuvien töiden määrästä. Vuonna 2020 TuKoKeen lähetettiin 173 kilpailutyötä, joiden tekoon osallistui 360 lasta ja nuorta. • Palkittiin 42 työtä ja lisäksi jaettiin erikoispalkintoja. • Laadullista arviointia varten toiminnasta koottiin sähköisellä lomakkeella palautetta ohjaajilta ja osallistujilta. Palaute otettiin huomioon seuraavan vuoden toimintaa suunniteltaessa. Palautekysely kertoi lasten ja nuorten minäpystyvyyden parantuneen. • Kartoitettiin kilpailuun osallistuneiden töiden perusteella TuKoKen toteutumista tasa-arvoisesti (eri puolilla Suomea, eri kouluissa ja sukupuolineutraalisti). Valitettavasti pääkaupunkiseudun korkean keskiarvon lukiot ovat yliedustettuina lukiolaisten sarjassa. Muissa sarjoissa osallistujat ovat tasaisemmin jakautuneet eri maakuntiin. Sukupuolista mikään ei ole yliedustettuna osallistujajoukossa.
Nuorisolain arvopohja	<ul style="list-style-type: none"> • Toiminnan tavoitteena oli rohkaista lapsia ja nuoria pitkäjänteiseen omaehtoiseen tutkimus- ja kehittämistoimintaan. Tutkielmia tehdessään he oppivat löytämään vastauksia mieltä askarruttaviin kysymyksiin ja kehittämään ratkaisuja ongelmiin. He oppivat itsenäistä työskentelyä, kriittistä ajattelua sekä omien ajatusten perustelua. • TuKoKe-toiminta lisää lasten ja nuorten mahdollisuuksia löytää ja kehittää omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan koulussa ja harrastuksissa. • Toiminta tarjoaa mahdollisuuden harrastaa tiedettä ja teknologiaa. • TuKoKe kannustaa monipuolisten oppimisympäristöjen hyödyntämiseen. • TuKoKe-kilpailuun saavat osallistua kaikki alle 21-vuotiaat. Monet lukiolaisista osallistujista olivat kansainvälisistä kouluista tai suorittavat IB-tutkintoa. TuKoKe on kansallinen karsintakilpailu kansainvälisiin EUCYS, ISEF ja GENIUS Olympiad tiedekilpailuihin.

	<ul style="list-style-type: none"> • TuKoKe-kilpailutöissä arvioidaan sitä, mikä kyseisen työn merkitys on yhteiskunnalle. Töissä arvioidaan myös tutkimuksen eettisiä näkökulmia.
Nuorten osallistamisen tapa päätöksentekoon	<ul style="list-style-type: none"> • Lasten ja nuorten antama palaute huomioitiin toiminnan kehittämisessä. • Kilpailun tuomaristoissa oli nuoria jäseniä. • Nuoret osallistuivat TuKoKe-neuvottelukunnan työhön ja tuomarointiin lopputapahtumassa. • Toimintaan ja lopputapahtumaan osallistuvat olivat alle 21-vuotiaita.
Viestintä ja markkinointi	<ul style="list-style-type: none"> • Kilpailun lopputapahtuman viestinnän yhteydessä tuotettiin artikkeleita, valokuvia ja videoita. • Pitkin vuotta julkaistiin toimintaan liittyviä artikkeleita TEK-verkkolehdessä. • Toiminnan viestintä: FB, julisteet, kotisivut, vinkkivihot, kurssimateriaalit. • Kilpailua esiteltiin Educa 2020 -messuilla ja muissa alueellisissa ja valtakunnallisissa tapahtumissa. • Mainostettiin TuKoKea yhteistyötahojen viestintäkanavilla. • Viestintä oli tuloksellista: YLE uutisoi laajasti virtuaalisena toteutetusta lopputapahtumasta. • Opinkirjon kotisivujen tiedekasvatuksen sisältöjen sivustokäyntien määrä oli 1 338, tiedekasvatuksen aineistoja ladattiin 5 271 kertaa ja julkaisuja tilattiin ja jaettiin 837 kappaletta.
Alueellinen toiminta (ainakin maakunnat)	TuKoKe-töitä lähetettiin kilpailuun toimintavuonna ainakin seuraavilta paikkakunnilta: Taipalsaari, Seinäjoki, Helsinki, Oulu, Kannus, Kaustinen, Espoo, Vantaa, Tallinna (Tallinnan suomalainen koulu), Mikkeli ja Rovaniemi.
Vapaaehtoiset toimijat	<ul style="list-style-type: none"> • Neuvottelukunta. Vapaaehtoisuuteen perustuva neuvottelukunta kokoontui kerran. • Esiraatilaiset ja arvioitsijat: eri alojen asiantuntijoita mm. professoreita ja tutkijoita. He antoivat arviointilomakkeella palautteen yhdestä tai useammasta kilpailutyöstä. • Tuomarit: lopputapahtumassa tuomareina oli eri tahojen edustajia, opettajia, lukiolaisia, korkeakouluopiskelijoita, professoreita ja tutkijoita.
Vastuhenkilö ja yhteistyö	<p>Eeva Mäkelä ja Hanna Mustaniemi</p> <p>Tekniikan Akateemiset TEK, Aalto Design Factory, LUMA Suomi, opettajien ainejärjestöt, TuKoKe neuvottelukunta</p> <p>TuKoKe on mukana kansallisessa LUMA Suomi -verkostossa, ympäristökasvattajien Pyöreä pöytä -toiminnassa (FEE:n vetämä) sekä Helsingin yliopiston tiedekasvatuskeskuksen ja Tiedeopetusyhdistys ry:n toiminnoissa.</p>

PALVELU/HANKE	YRITYS HYVÄ
<p>Kuvaus</p>	<p>Yritys Hyvä on valtakunnallinen kilpailu, joka nostaa esiin lasten ja nuorten osaamista. Se on kilpailu yrittäjyydestä ja yritteliäisyydestä.</p> <p>Yritys Hyvä 2020 oli 35. juhlavuosi. Kilpailu antoi jokaiselle mahdollisuuden luoda, pohtia ja tuoda esiin omia vahvuuksiaan. Monipuoliset tehtävät kannustivat oma-aloitteisuuteen, kekseliäisyyteen ja yhteisöllisyyteen. Kilpailussa sai rohkeasti ideoida, heitellä villejä ajatuksia ja käyttää mielikuvitusta. Yritys Hyvä tarjosi lapsille ja nuorille mahdollisuuden yhdenvertaiseen osallisuuteen, edisti nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä kykyä ja edellytyksiä toimia yhteiskunnassa.</p> <p>Parhaat työt palkittiin rahapalkinnoin (100 € - 1000 €) ja kaikki osallistujat saivat tuotepalkinnon. Toimintavuonna perinteistä toukokuussa pidettävää lopputapahtumaa ei voitu järjestää koronavirusepidemian vuoksi. Samasta syystä sarjasta 3 tai 4 ei valittu työtä kilpailumatkalle Yhdysvaltoihin Genius Olympiadiin. Säästyneet varat käytettiin valitsemalla useampi työ voittajaksi: voittajatoita oli 28 kappaletta, palkintostipendien arvo yhteensä 16 300 €.</p> <p>Kilpailuun osallistuminen on erinomainen tapa toteuttaa monialaisia oppimiskokonaisuuksia tai nuorisotyöllisiä projekteja. Tehtävissä haastettiin lapset ja nuoret käyttämään ja kehittämään laaja-alaisen osaamisen taitojaan ja tutustumaan työelämään ja yrittäjyyteen. Kilpailutoita oli mahdollista toteuttaa monin eri tavoin, ideoita oli kirjoitustehtävien lisäksi esimerkiksi taito- ja taideaineisiin.</p> <p>Tehtävät kannustivat osallisuuteen, vaikuttamiseen, yrittämiseen, osaamisen jakamiseen, kulttuurisen arvon tuottamiseen ja hyvän tekemiseen. Tehtävävaihtoehdoissa oli pyritty esittelemään yrittäjyyttä kiinnostavasti ja yritteliäisyyttä korostaen. Opettaja saattoi toteuttaa kilpailutehtäviä osana opetustaan tai innostaa oppilaita ja opiskelijoita osallistumaan kilpailuun vapaa-ajallaan. Kilpailussa oli tehtäviä yksin tekeville ja ryhmille. Yritys Hyvässä oli kilpailusarjat ikäkausittain: esi- ja alkuopetuksen oppilaat, 3.–6.-luokkalaiset ja 7.–9.-luokkalaiset sekä lukio- ja ammattikoululaiset. Lisäksi kilpailussa oli tehtäviä opettajaksi opiskeleville.</p>

	<p>Yritys Hyvä käynnistyi syyskuun viidentenä, Yrittäjän päivänä, ja kilpailuaikaa on maaliskuun ensimmäiseen päivään asti. Sarjojen esiraadit tutustuivat kaikkiin kilpailutöihin, tekivät esikarsinnan ja antoivat jatkoa päässeille arvion. Kilpailulautakunta arvioi parhaat kilpailutyöt ja päätti voittajat ja voittosummat. Esiraadit kokoontuivat yhteiseen aloituskokoukseen 26.2. ja jokainen esiraati omaan päättökokoukseen 19.–25.3. Kilpailulautakunnan kokous pidettiin 7.4.2020. Kilpailussa on mukana laajasti opetusalan ja yrittäjyyden osaajia ja tahoja.</p>
<p>Kohderyhmä (mahd. tarkasti määriteltynä; miten sen tavoittamisessa onnistuttiin?)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kohderyhmänä olivat eri-ikäiset lapset ja nuoret esikoululaisesta korkeakouluasteelle saakka. Osallistuminen oli mahdollista koulussa/oppilaitoksessa tai vapaa-ajalla. • Kilpailun tarkoituksena oli tukea opettajia ja ohjaajia toteuttamaan yrittäjyyskasvatusta omassa opetuksessaan opetussuunnitelmien mukaisesti. • Vuonna 2020 Yritys Hyvään lähetettiin 486 kilpailutyötä, joiden tekemiseen osallistui 1 412 lasta ja nuorta. Kilpailutehtäviä oli kuitenkin tehnyt isompi joukko, sillä monet opettajat ja ohjaajat tekevät esikarsintaa eivätkä lähetä kaikkia tehtyjä töitä arviointisalustalle. • Yritys Hyvän kotisivuilla oli 10 174 käyttäjää, 17 178 istuntoa ja 85 956 sivukatselua (lähde: Google Analytics).
<p>Tavoitteet (vaikuttavuudesta Opinkirjon viipale)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Innostaa lapsia ja nuoria pohtimaan yrittäjyyden ja yritteliäisyyden merkitystä omassa elämässään ja yhteisössään. • Tarjota lapsille ja nuorille kanava tuottaa yrittäjyyden erilaisia ilmentymiä. • Kehittää yrittäjyyttä tukevaa menetelmällistä osaamista koulussa. • Vaikuttaa yrittäjyyskasvatuksen edistämiseen. • Jakaa tietoa työelämästä, yrittäjyydestä ja yrittäjyyskasvatuksesta. • Kehittää kilpailuun elementtejä yhdessä nuorten kanssa.
<p>Toimenpiteet</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kilpailu järjestettiin viidessä sarjassa: I esi- ja alkuopetus, II 3.–6. luokat, III 7.–9. luokat, IV toinen aste ja O opettajaksi opiskelevien sarja. Tavoitteena v. 2020 kilpailulle oli saada 1 500 osallistujaa ja 650 loppukilpailuun lähetettyä kilpailutyötä -> tulos 1 412 osallistujaa ja 486 työtä. • Kutsuttiin kokoon moniammatilliset esiraadit, jotka kokoontuivat kaksi kertaa (toinen kokous etänä) sekä kilpailulautakunta (etäkokous). Esiraatien 3, 4 ja O työskentelyyn osallistui nuoria. Yhteensä esiraadeissa oli jäseniä 22 ja kilpailulautakunnassa 15. • Kilpailua arvioitiin määrällisesti osallistujien, osallistuvien koulujen ja töiden määriä tarkastelemalla sekä laadullisesti toteuttajien itsearvioinnin ja saatujen/kerättyjen palautteiden pohjalta.

	<ul style="list-style-type: none"> • Toukokuinen lopputapahtuma ja osallistuminen kansainväliseen Genius Olympiad -kilpailuun Oswegoon (NY) Yhdysvaltoihin jouduttiin perumaan koronavirusepidemian vuoksi. • Koottiin sähköinen voittajakirja Sway-alustalle. Voittajakirjassa esitellään voittajat, heidän työnsä, palkintosummat sekä tuomariston antamat arvioinnit työstä. • Postitettiin kunniakirjat voittajille ja kunniamaininnan saaneille, koska voittajien juhla jouduttiin perumaan. Kouluja kannustettiin huomioimaan tunnustuksen saaneet omissa kevätjuhlissaan. • Julkaistiin Ideapakka yrittäjyyskasvatukseen. Ideapakka sisältää 28 tehtäväkorttia, joissa on yrittäjyyskasvatukseen sopivia tehtäviä yhdessä ja yksin toteutettavaksi. Tehtävät ovat vaikeusasteeltaan eri tasoisia ja pakka soveltuu käytettäväksi esi- ja alkuopetukseen, perusopetukseen, toiselle asteelle ja opettajaksi opiskeleville. Ensimmäinen painos tuli jakoon Educa-messuille tammikuussa 2020. • Kehitettiin uusia kilpailutehtäviä vuodelle 2021 yhdessä lasten ja nuorten sekä opettajien ja yhteistyötahojen kanssa. Lapsille ja nuorille pidettiin kehittämistä varten yhdeksän työpajaa, joihin osallistui 195 henkilöä. • Aloitettiin vuoden 2021 kilpailun markkinointi jakamalla juliste oppilaitoksiin sekä lasten ja nuorten vapaa-ajantiloihin. Markkinoitiin kisakautta opetusalan lehdissä ja sosiaalisessa mediassa. • Kehitettiin uusi sähköinen kilpailutöiden palautus- ja arviointijärjestelmä.
Tulosodotukset (vaikutus)	Yritys Hyvä tukee lasten ja nuorten omien vahvuuksien ja osaamisen tunnistamista ja tunnustamista. Arvoa tuottavan toiminnan tekeminen lisää lapsen ja nuoren uskoa omiin taitoihin ja antaa merkityksellisyyden kokemuksen.
Seurantamittarit (miten vaikutus huomataan)	<ul style="list-style-type: none"> • Osallistujamittarit kertovat kilpailutehtävien innostavuudesta ja levinneisyydestä tasapuolisesti: osallistujamäärät (per sarjat/yksilö- ja ryhmätyöt lkmt/koulut/kunnat). Ensimmäistä kertaa osallistuvien lukumäärä kertoo markkinoinnin onnistumisesta ja uudelleen osallistuvien kilpailun laadusta. • Palautekyselyt kaikille osallistuneille opettajille ja oppilaille kertovat vaikutuksista sekä opettajan että osallistujan näkökulmista. • Ideapakkoja jaettiin ja välitettiin tilauksesta 1 582 kappaletta.
Nuorisolain arvopohja	<ul style="list-style-type: none"> • Kilpailutehtävät tarjosivat mahdollisuuksia lasten ja nuorten osallistumiseen ja vaikuttamiseen lähiyhteisössään sekä toimintaan kansalaisyhteiskunnassa: osallistuneissa kilpailutöissä oli muutettu ideoita sellaiseksi toiminnaksi, joka tuotti sosiaalista, kulttuurista, yhteiskunnallista tai taloudellista arvoa.

	<ul style="list-style-type: none"> • Kilpailutehtävät tukivat yhteisöllisyyden kehittymistä: kilpailutehtävissä kannustettiin yhdessä ideoimiseen ja tekemiseen. Yhdessä tehtyjä kilpailutöitä, isoja ja pieniä projekteja, lähetettiin loppukilpailuun yksilötehtävien lisäksi. • Kilpailuun saivat osallistua kaikki esiopetusikäisistä aina toisen ja korkea-asteen opiskelijoihin saakka osana koulutyötä tai vapaa-ajalla yksin tai yhdessä.
Nuorten osallistamisen tapa päätöksentekoon	<ul style="list-style-type: none"> • Lapset ja nuoret toteuttivat kilpailutyöt itse omien vahvuuksiensa pohjalta yksin tai ryhmässä, opettajan ohjauksessa tai omatoimisesti. • Yhteistyötä tehtiin Suomen Lukiolaisten, Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto Sakin ja Suomen Opiskelija-Allianssi OSKU:n kanssa: nuoret olivat mukana arvioimassa kilpailutöitä esiraadeissa ja valitsemassa voittajaehdokkaita.
Viestintä ja markkinointi	<ul style="list-style-type: none"> • Yritys Hyvä -kotisivujen tiedotus • Uutiset Opinkirjon kotisivuilla • Kilpailuaineiston 2021 esitteen postitus kouluille ja jako koulutustilaisuuksissa, seminaareissa ja muissa tapahtumissa • Yritys Hyvä -infot Yrityskylän opettajakoulutuksissa ja NOPE-koulutuksissa • Opettajien suoramarkkinointi, sähköpostiviestintä • Lehdistötiedote voittajista 2020 • Ilmoitus Opettaja-lehdessä, Kleio-lehdessä, Virke-lehdessä, Luokanopettaja-lehdessä ja Lastentarha-lehdessä, Opeopiskelija-lehdessä yhteislevikki 226 800. Lisäksi syyskuussa ilmoitus Luokanopettajan päiväkirjassa 2020–2021. • Facebookissa 87 postausta, 8 128 tavoitettua henkilöä • Instagramissa 77 postausta, 590 tykkäystä • Twitterissä 28 postausta, 103 reaktiota
Alueellinen toiminta (ainakin maakunnat)	<p>Kilpailua esiteltiin yhteistyötahojen toimesta eri puolilla Suomea sekä omin voimin muun muassa koulutus- ja tapahtumapäivillä.</p> <p>Kilpailuun lähetettiin töitä Pohjanmaata ja Ahvenanmaata lukuun ottamatta kaikista Suomen maakunnista.</p>
Vapaaehtoiset toimijat	<ul style="list-style-type: none"> • Kilpailijoiden ohjaajista osa toimi vapaaehtois pohjalta.

	<ul style="list-style-type: none"> Kilpailijoista osa osallistui kilpailuun vapaa-ajallaan tekemällään työllä.
Vastuhenkilö ja yhteistyö	<p>Saana Palamaa, Marjo Kenttälä, Iiris Kotaja ja Eeva Mäkelä</p> <p>Yksityisyrittäjien säätiö, kilpailuvaliokunta, esiraadit, ÄOL, YES ja alueelliset YES-keskukset, HYOL, SURE, LUT, Nuori Yrittäjyys, Yrittäjän päivän säätiö, Suomen Luokanopettajat, Helsingin yliopisto, Suomen Lukiolaisten Liitto, SAKKI, OSKU, Designmuseo, Yrityskylät, SOOL, Suomen Yrittäjät, Opetushallitus, OAJ, SOPO</p>

PALVELU/HANKE	MUOTOILUPAKKI – muotoilukasvatusta kouluihin
Kuvaus	<p>Muotoilupakki – muotoilukasvatusta kouluihin tavoitteena oli kehittää ja tukea koulujen muotoilukasvatusta tarjoamalla laadukkaita materiaaleja opettajien ja muiden lasten ja nuorten parissa toimivien aikuisten käyttöön. Muotoilupakki on koulujen työkalupakki yhteiskehittämiseen. Se kokoaa muotoilukasvatuksen materiaalit yhteen ja tarjoaa inspiroivia tarinoita monialaisista oppimiskokonaisuuksista, joissa koulua on kehitetty paremmin toimivaksi yhdessä oppilaiden kanssa. Muotoilupakki – muotoilukasvatusta kouluihin –kokonaisuutta toteutettiin jälleen yhteistyössä Designmuseon ja Ornamon kanssa.</p>
Kohderyhmä (mahd. tarkasti määriteltynä; miten sen tavoittamisessa onnistuttiin?)	<ul style="list-style-type: none"> Luokanopettajat ja aineenopettajat perusopetuksessa; sivuston ja materiaalien käyttäjiä Opettajat ja lehtorit toisella asteella; sivuston ja materiaalien käyttäjiä Opettajaksi opiskelevat; materiaalit liitetty opintoihin Muotoilijat; sivuston ja materiaalien käyttäjiä, innostus muotoilukasvatukseen Muotoilukasvattajat; sivuston ja materiaalien käyttäjiä
Tavoitteet (vaikuttavuudesta Opinkirjon viipale)	<ul style="list-style-type: none"> Innostaa opettajia hyödyntämään muotoilua osana eri oppiaineiden opetusta; muotoiluajattelu kehittää uudenlaista ideoiden syntymistä, ongelmanratkaisukykyä, empatiaa ja se korostaa vuorovaikutusta ja yhteistyötä. Tarjota ideoita, inspiraatiota, työskentelymenetelmiä, tukea suunnitteluun ja askelmerkit oman koulun monialaisen oppimiskokonaisuuden valmisteluun. Antaa opettajille välineitä kehittää oppilaiden laaja-alaisen osaamisen taitoja, itse-, vertais- ja ryhmäarviointitaitoja sekä toteuttaa jatkuvaa arviointia osana muotoiluprosessia. Tarjota tietoa ja osaamista tuotemuotoiluun sekä 3D-mallinnukseen, tulostukseen ja lisätyn todellisuuden käyttöön opetuksessa. Innostaa monipuolisten oppimisympäristöjen hyödyntämiseen, mm. museoiden ja kirjastojen.

	<ul style="list-style-type: none"> • Tuottaa lisämateriaalia muotoilukasvatussivusto Muotoilupakkiin tuotemuotoiluprosessin ja monialaisen oppimiskokonaisuuden itsenäiseen toteuttamiseen.
Toimenpiteet	<ul style="list-style-type: none"> • Julkaistiin Matka tuotemuotoiluun – opas opettajalle. • Julkaistiin Muotoilupakki – muotoilun menetelmiä opetukseen -korttipakka, myös toinen painos korjauksineen. • Päivitettiin Muotoilupakki-sivustoa.
Tulosodotukset (vaikutus)	Opinkirjo on merkittävä muotoilukasvatustoimija Suomessa erityisesti opetushenkilöstölle, mutta laajemminkin suomalaisen muotoilukasvatuksen kentällä. Opinkirjon tuottamat muotoilukasvatuksen tukimateriaaleja käytetään opetuksessa.
Seurantamittarit (miten vaikutus huomataan)	<ul style="list-style-type: none"> • Kehittämiskeskus Opinkirjo kutsuttiin mukaan kehittämään uutta A&DO Arkkitehtuurin ja oppimisen keskuksen toimintaa. • Muotoilupakki sivustolla oli 3 050 käyttäjää ja 12 400 sivun katselua (Lähde: Google Analytics). • Muotoilupakki – muotoilun menetelmiä opetukseen -kortteja jaettiin ja välitettiin tilauksesta 74 kappaletta ja ladattiin 266 kappaletta. • Muotoiloo -kirjaa ladattiin 401 kertaa. • Matka palvelumuotoiluun -kirjaa jaettiin ja välitettiin tilauksesta 143 kappaletta ja ladattiin 348 kertaa. • Matka tuotemuotoiluun -kirjaa jaettiin ja välitettiin tilauksesta 1 311 kappaletta ja ladattiin 307 kertaa.
Nuorisolain arvopohja	<ul style="list-style-type: none"> • Osallistavat menetelmät: muotoiluprosessi lähtee liikkeelle oppilaiden ihmetyksestä ja mielenkiinnon kohteista, etenee oppilaiden toiveiden ja päätösten mukaisesti ja jatkuvaa arviointia tehtiin pitkin prosessia myös oppilaiden toimesta. • Osallisuus, yhteistyö, vaikuttaminen • Lapset ja nuoret oppivat huomioimaan muotoiluprosessin aikana muotoilun 6 X E: eettisyyttä, ekologisuutta, esteettisyyttä, ekonomisuutta, ergonomisuutta ja emotionaalisuutta.
Nuorten osallistamisen tapa päätöksentekoon	<ul style="list-style-type: none"> • Prosessissa on varmistettu oppilaiden osallisuus pitkin matkaa: heidän ihmetyksensä ja oivalluksensa ovat lähtökohtana monialaiselle muotoilun oppimiskokonaisuudelle. • Muotoilussa oppilaat siirtyvät tuotteiden käyttäjistä tekijöiksi. • Tuotemuotoiluprosessissa lähtökohtana ovat empatia sekä oppilaiden havainnot, tutkiminen, kekseliäisyys ja kokeilut.

	<ul style="list-style-type: none"> • Työskentelyn aikana opitaan vaikuttamisen mahdollisuuksia: opittiin tuomaan ryhmän yhteisiä näkemyksiä esille, neuvottelemaan esimerkiksi opettajakunnan, rehtorin tai muiden päättävien elimien kanssa tarpeista ja toteutuksesta sekä saatiin kokemuksia osallisuudesta.
Viestintä ja markkinointi	<ul style="list-style-type: none"> • Muotoilupakki.fi-sivusto toimi tiedotus- ja markkinointikanavana. • Designmuseo markkinoi säännöllisesti Opinkirjon tuottamia muotoilukasvatuksen materiaaleja sivuillaan (https://www.designmuseum.fi/fi/events/muotoilun-tyokaluja/) ja sosiaalisen median kanavissaan. • Ornamo markkinoi jäsenistölleen (muotoiluala) Opinkirjon tuottamia muotoilukasvatuksen materiaaleja. • Opettaja-lehden Retkiopas 2020 oli artikkeli (4 sivua) Opinkirjon ja Designmuseon opettajien täydennyskoulutukseen osallistuvista opettajista (+ Opinkirjon muotoilukasvatuksen materiaalit esillä). • Opinkirjon omat viestintä- ja markkinointikanavat.
Alueellinen toiminta (ainakin maakunnat)	Materiaalit ja työkalut ovat myös sähköisesti saatavilla, joten tarjontaa on koko Suomeen.
Vapaaehtoiset toimijat	-
Vastuhenkilö ja yhteistyö	Marjo Kenttälä Hanna Kapanen Designmuseo, Petra Ilonen Ornamo

III KOULUTUSKOKONAISUUDET

PALVELU/HANKE	”YHTEISÖLLINEN JA OSALLISTAVA KOULUYHTEISÖ” -KOULUTUKSET JA TILAUSKOULUTUKSET
Kuvaus	<p>Veso-koulutukset</p> <p>Opinkirjo oli mukana alueellisten nuoriso- ja sivistyspalvelujen kehittämisessä tarjoamalla erityisesti yhteisöllisyyteen liittyviä koulutuksia niiden henkilöstölle. Koulutusten tarve tulee ilmi lukuisista piloteista, joissa on yritetty kehittää kouluihin osallistavaa toimintakulttuuria. Valitettavasti suunnitellut koulutukset jouduttiin peruuttamaan covid19-epidemian takia.</p> <p>Nuori Opettaja –koulutukset / Första klass –utbildningar</p> <p>Opinkirjo oli mukana OAJ:n Nuori Opettaja -verkoston koulutuksissa ja tarjosi siellä tukeaan vasta vähän aikaa opettajan ammatissa toimineille opettajille erityisesti yhteisöllisten ja osallisuutta tukevien sisältöjen kautta. Syksyllä 2020 koulutusten aiheena olivat erityisesti ratkaisukeskeiset menetelmät ja voimavarakeskeinen dialogi huoltajien ja lapsien kohtaamiseen kolmikantakeskusteluissa. Valitettavasti koulutuksia jouduttiin peruuttamaan koronaviruksen aiheuttaman epidemian takia.</p> <p>Utvecklingscentralen Lärarik var också med i FSLs Första klass –utbildningar för unga lärare. Vi producerade information om våra svenskspråkiga innehåll och service och om de ungas möjligheterna att delta aktiviteter, liksom tävlingar Tutki-Kokeile-Kehitä och Yritys Hyvä, på svenska. Tyvärr drabbades utbildningar på grund av corona-pandemin.</p>
Kohderyhmä (mahd. tarkasti määriteltynä; miten sen tavoittamisessa onnistuttiin?)	Lasten ja nuorten ohjaajat ja opettajat
Tavoitteet (vaikuttavuudesta Opinkirjon viipale)	Tavoitteena oli tukea lasten ja nuorten kanssa työskenteleviä osallistavien menetelmien hallinnassa ja oppivien yhteisöjen rakentajina.
Toimenpiteet	Kevään koulutukset peruttiin koronan takia, syksyn koulutukset toteutuivat osittain.
Tulosodotukset (vaikutus)	Ohjaajien ja opettajien opetusmenetelmät ja osaaminen monipuolistuvat.

Seurantamittarit (miten vaikutus huomataan)	Nope-koulutuksiin osallistuneiden määrä: tilaisuuksia 5 kpl x 25 hlöä = 125 hlöä
Nuorisolain arvopohja	Koulutusten keskeinen sisältö oli nuorisolain arvopohjan vahvistaminen myös opetustoimen alalla, eritoten osallisuuden vahvistaminen.
Nuorten osallistamisen tapa päätöksentekoon	Koulutusten suunnittelussa otettiin huomioon nuorten tarpeet ja toiveet koskien aikuisen kohtaamista kouluissa. Hyödynnettiin mm. Osallisuuden osaamiskeskuksen koulutuksista saatua palautetta ja toiveita.
Viestintä ja markkinointi	Yhteistyötahot toteuttivat tilaisuuksien markkinoinnin.
Alueellinen toiminta (ainakin maakunnat)	Kaikissa maakunnissa, pl. Ahvenanmaa
Vapaaehtoiset toimijat	-
Vastuhenkilö ja yhteistyö	Minna Riikka Järvinen ja Pia Ruuhi-Liimatainen OAJ, FSL, Opinkirjon asiantuntijat

PALVELU/HANKE	EMPATIA-, INTUITIO- JA VUOROVAIKUTUSTAITOJA IMPROVISAATIOTEATTERIN MENETELMIN
Kuvaus	<p>Kehitettiin ja toteutettiin opettajille taidelähtöisiin menetelmiin perustuvia koulutuskokonaisuuksia, joiden keskiössä opettajien taidot kasvattavat oppijoiden tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä luovaa ajattelua.</p> <p>Koulutuksissa hyödynnettiin taidelähtöisiä improvisaatioteatterin menetelmiä, jotka perustuvat yhteistyölle, hyväksymiselle, kollektiivisesti ideoiden kehittämiseksi, kuuntelulle ja reagoimiselle. Yhteisöllisten harjoitteiden ja itsereflektiivisen kasvuprosessin myötä koulutuksissa on läsnä sekä yksilö- että yhteisötaso. Koulutukset ovat merkityksellisiä sekä opettajan oman luovuuden ja itsetuntemuksen rakentamisena että sosiaalisen kanssakäymisen muotona.</p> <p>Hankkeita rahoitti Opetushallitus ja ne toteutettiin yhteistyössä Impro Helsingin kanssa. Jatkuu vuonna 2021.</p>
Kohderyhmä	<ul style="list-style-type: none"> • Koulutuksiin sai ilmoittautua varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, lukion tai ammatillisen koulutuksen opettaja. • Koulutuksiin osallistui keväällä 77 ja syksyllä 30 opettajaa.

<p>(mahd. tarkasti määriteltynä; miten sen tavoittamisessa onnistuttiin?)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Osallistujista noin 78 % työskenteli perusopetuksessa, 2 % varhaiskasvatuksessa, 10 % lukiossa ja 10 % ammatillisessa oppilaitoksessa. • Osallistujista 92 % kertoi sukupuolekseen nainen, 8 % kertoi sukupuolekseen mies. • Osallistujat jakaantuivat työkokemuksen perusteella seuraavasti: 0–3 vuotta: 3 %, 4–10 vuotta: 26 %, 11–20 vuotta: 45 %, 21–30 vuotta: 16 % ja yli 30 vuotta: 10 %.
<p>Tavoitteet (vaikuttavuudesta Opinkirjon viipale)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Opettajat oppivat havainnoimaan, tunnistamaan ja sanoittamaan omia osin alitajuisia kehollisia reaktioita, myös pinttyneitä ajattelumalleja ja tunnetiloja. Koulutuksella tavoitellaan uteliaisuutta sekä itseluottamusta hylätä tutut konseptit ja heittäytymistä uusien menettelytapojen ja päämäärien tutkimiseen. • Koulutuksissa painottuu empaattinen kohtaaminen sekä keskinäisen luottamuksen ja ymmärryksen rakentaminen osallistujien kesken. Opettajille välitetään toiminnallisia menetelmiä harjoitella kuuntelua, herkkyyttä ja välittämistä muita kohtaan. Toimintamalleilla pyritään vähentämään kiusaamistilanteita koulussa sekä lisäämään yksilöllistä ja yhteisöllistä hyvinvointia. • Tarjota tietoa intuitio-, empatia- ja vuorovaikutustaitojen merkityksellisyydestä tulevaisuuskasvatuksen kannalta. • Tarjota ideoita, inspiraatiota, työskentelymenetelmiä, tukea oman koulun monialaisen oppimiskokonaisuuden suunnitteluun, valmisteluun ja toteutukseen. • Tarjota vertaistuen ja yhteisopettajuuden malleja osana koulutusta.
<p>Toimenpiteet</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Markkinoitiin koulutuksia ja vastaanotettiin ilmoittautumisia koulutuskokonaisuuksiin. • Koulutukset toteutettiin prosessikoulutuksina neljällä eri paikkakunnalla: Helsingissä, Jyväskylässä, Tampereella ja Oulussa. Koulutukset sisälsivät kukin neljä lähiopetuspäivää, verkkotyöskentelyä, monialaisen oppimiskokonaisuuden toteutus ja kokemuspäiväkirjan kirjaamista. • Google Drive -verkkoympäristöön kasattiin hankkeessa syntynyt oppimateriaali sekä osallistujien luomat monialaiset oppimiskokonaisuudet kaikkien osallistujien hyödynnettäväksi. • Tehtiin keskustelualoituksia "Intuitio, empatia ja vuorovaikutus osana opetustyötä"-Facebook-ryhmään, jonka jäsenmäärä kasvoi 467 jäseneseen. • Luotiin 17 uutta Ajatusääniä-podcastin jaksoa (vuonna 2019 julkaistun 9 jakson lisäksi). Ajatusääniä-podcastille kertyi yli 2 800 kuuntelukertaa. Julkaistiin somessa päivityksiä uusien podcast-jaksojen teemoista. Facebook-päivitykset (Facebookin kävijätietojen mukaan) kattoi yli 7 000 katselukertaa.

	<ul style="list-style-type: none"> • Luotiin konsepti "opettajien kokemusklubi" tarjoamaan tukea koronan aiheuttamaan kriisitilanteeseen. Järjestetään kaksi tapaamista, joissa opettajat ympäri Suomen voivat jakaa vapaasti kokemuksia.
Tulosodotukset (vaikutus)	<ul style="list-style-type: none"> • Opettajat saavat käyttöönsä empatiaa ja luovuutta harjoittavia menetelmiä ja valmiita suunnitelmia monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttamiseksi. • Opittavat toimintamenetelmät lisäävät opettajien sekä oppijoiden itsetuntemusta ja hyvinvointia. • Opettajat saavat valmiuksia kehittää oppijoiden laaja-alaista osaamista: POPS2014: Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) sekä kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2). LOPS2019: Hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. • Opettajat hyödyntävät enemmän yhteisopettajuuden malleja työssään.
Seurantamittarit (miten vaikutus huomataan)	<p>Koulutusten temaattista, sisällöllistä, rakenteellista ja hallinnollista onnistumista tarkastellaan osallistujamäärien, osallistujien palautteiden, podcastin kuuntelukertojen ja muun arvioinnin perusteella. Palautteenkeruu on vielä kesken, mutta keväällä toteutettujen koulutusten palautteiden perusteella:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 98 % suosittelisi vastaavaa koulutusta muille. • Yleisarvosanojen keskiarvo on 4,9 (asteikolla 1–5, kun 1 on heikko ja 5 erinomainen). • Vastausten keskiarvot asteikolla 1–5, kun 1 täysin eri mieltä ja 5 täysin samaa mieltä: • "koulutuksen sisällöt olivat tärkeitä oman työn kannalta" 4,84 • "koulutus innosti uudistamaan omaa tapaa työskennellä" 4,72 • "koulutus toteutettiin vuorovaikutteisesti ja osallistavasti" 4,94 • "koulutus antoi työvälineitä työyhteisön työskentelyyn" 4,6 • "kouluttajat olivat ammattitaitoisia" 4,94
Nuorisolain arvopohja	<ul style="list-style-type: none"> • Hanke edistää nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä kykyä ja edellytyksiä toimia yhteiskunnassa. • Sisältö ja menetelmät tukevat nuorten kasvua, itsenäistymistä ja yhteisöllisyyttä. Koulutuksella puretaan stereotyyppioita sekä vahvistetaan moninaisuuden ymmärrystä ja hyväksyntää.
Nuorten osallistamisen tapa päätöksentekoon	<ul style="list-style-type: none"> • Koulutuksen perusta on empatia ja toisten ihmisten aito kohtaaminen ja sitä kautta ihmisen moraalisen taitavuuden kehittyminen. Oppijoiden henkilökohtaiset havainnot ja kokemusmaailma nostetaan oppimisen keskiöön.

	<ul style="list-style-type: none"> • Koulutuksissa opitaan vuorovaikuttamaan rakentavasti ja dialogisesti. Ryhmäprosessissa opitaan osallisuuden kokemuksesta ja hyväksytyksi tulemisesta ryhmän täysipainoisena jäsenenä. • Koulutukseen osallistuneista kaksi oli alle 29-vuotiasta.
Viestintä ja markkinointi	Markkinoitiin koulutusta somekanavilla (FB, Instagram, Twitter ja nettisivut) sekä sähköpostitse kuntien opetustoimille, kouluille ja opettajille. Ajatusääniä-podcast tavoitti koulutukseen osallistuneiden lisäksi laajan joukon kasvatustalouden ammattilaisia.
Alueellinen toiminta (ainakin maakunnat)	<ul style="list-style-type: none"> • Koulutukset järjestettiin Helsingissä (Uusimaa), Tampereella (Pirkanmaa), Jyväskylässä (Keski-Suomi) ja Oulussa (Pohjois-Pohjanmaa). • Koulutukseen osallistuneiden työpaikat sijoittuivat maakunnittain seuraavasti: Etelä-Pohjanmaa 4 %, Kanta-Häme 14 %, Keski-Suomi 12 %, Lappi 1 %, Pirkanmaa 16 %, Pohjois-Karjala 1 %, Pohjois-Pohjanmaa 13 %, Pohjois-Savo 4 %, Päijät-Häme 4 %, Uusimaa 31 %.
Vapaaehtoiset toimijat	-
Vastuhenkilö ja yhteistyö	Julia Petäjä Kaisa Kokko-Palmer, Impro Helsinki

TOIMISTO JA HALLINTO

Jäsenjärjestöt

Yhdistyksellä on 11 jäsenjärjestöä:

- Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry
- Finlands Svenska Lärarförbund rf
- Koululiikuntaliitto KLL ry
- Opetusalan Ammattijärjestö OAJ ry
- Opetus- ja Sivistystoimen asiantuntijat OPSIA ry
- Suomen Harjoittelukoulujen opettajat ry
- Suomen Lukiolaisten Liitto ry
- Suomen Luokanopettajat ry
- Suomen Opettajaksi Opiskelevien liitto SOOL ry
- Suomen Vanhempainliitto ry
- Sydkustens landskapsförbund rf.

Lisäksi Opetushallituksella on puhe- ja läsnäolo-oikeus hallituksen kokouksissa.

Yhdistyksen työryhmät

Yhdistyksellä oli kaksi työryhmää: **puheenjohtajisto** ja **henkilöstötyöryhmä**. Työryhmät valmistelevat esityksiä hallituksen päätettäväksi.

Puheenjohtajisto tukee toiminnanjohtajaa operatiivisissa asioissa, strategisessa suunnittelussa sekä valmistelee yleiseen hallintoon liittyviä asioita ja yksittäisten työntekijöiden henkilöstöasioita. Henkilöstötyöryhmä valmistelee koko henkilöstöä koskevia henkilöstöasioita.

Puheenjohtajisto kokoontui toimintavuoden aikana sähköpostitse ja Teamsin välityksellä. Henkilöstötyöryhmä ei kokoontunut lainkaan.

Vuosikokous ja hallitus

Yhdistyksen vuosikokous pidettiin 25.3.2020. Hallitus kokoontui neljä kertaa. Covid-19-pandemian vuoksi vuosikokous ja kolme hallituksen kokousta pidettiin etäkokouksina Microsoft Teamsin välityksellä.

Henkilöstövisio ja –strategia

Järjestöllä on henkilöstövisio ja –strategia. Toimintavuonna sitä toteutettiin mm. seuraavasti:

a) Henkilöstöstrategia

- Vakiinutettiin etätyösopimusmalli.
- Jatkettiin työhyvinvointikyselyn testaamista.

b) Työhyvinvointi:

- Kokoaikaisissa työsuhteissa tarjottiin lounasetu.
- Ennaltaehkäisevään terveyteen panostettiin tukemalla henkilöstöä taloudellisesti.
- Käytettiin työhyvinvointipalveluita.
- Järjestettiin etäpikkujoulut.
- Laadittiin työsuojelun ja työhyvinvoinnin toimintasuunnitelma 2020.
- Päivitettiin työsuojelun toimintaohjelma 2020–2023.
- Työhyvinvointikysely 2020: Kokonaiskeskiarvo oli hyvä ja se parani hieman edellisvuodesta (8,8 > 8,9). Muutos oli muutoinkin positiivinen. Erityisesti huomio kiinnittyi siihen, että pienimmät vastausarvot paranivat selvästi. Kaikkien kohtien vastausten keskiarvo oli yli 8. Huonoin tulos (riittävä koulutus, ka. 8,1) oli sekin parantunut edellisvuodesta (7,7). Mikään kohta ei ollut selvästi huonontunut (muutos 1 tai yli). Isoimmat muutokset parempaan (muutos 1 tai yli) oli työhön sitoutumisessa ja työn vaatimuksissa vs. voimavaroihin. Vastausprosentti kasvoi.

c) Työkyky:

- Henkilöstöä kannustettiin työkyvyn ylläpitoon liikunta- ja kulttuurisetelein.
- Järjestettiin cooper-testit. Tarjottiin mahdollisuus kehon ikä -mittaukseen.

d) Henkilöstön koulutus:

Henkilöstöllä oli mahdollisuus lyhyt- tai pitkäkestoiseen koulutukseen kehityskeskusteluissa ja toimiston yhteisissä tapaamisissa esiin nousseiden tarpeiden sekä työn sisältöjen muuttumisen takia. Erityisesti perehdyttiin erilaisiin etätyö- ja etäfasilitointialustoihin.

Koko henkilöstölle suunniteltu yhteinen hätäensiapukoulutus siirretään Covid19-tilanteen vuoksi vuoteen 2021.

Yhdistyksellä on luottamusvaltuutettu ja työsuojeluvaltuutettu. Työnantaja on järjestäytynyt Palvelualojen työnantajat PALTA ry -liittoon.

Toiminnan suunnittelu, kehittäminen ja arviointi

Opinkirjon toiminnan kehittäminen ja suunnittelu toteutetaan prosessina, joka osallistaa henkilöstön, hallituksen ja toiminnan kohderyhmät. Toteutettavat palvelut ja hankkeet suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan aina yhteistyössä kulloisenkin kohderyhmän kanssa. Covid19-pandemian takia hallituksen ja henkilöstön yhteisistä koulutus- ja kehittämispäivistä tingittiin, ja suunnittelu toteutettiin Teams-palavereissa.

Yhdistyksen jäseniä oli mukana eri hankkeissa, toimenpiteissä ja palvelujen tuottamisessa.

Järjestön toimintaa arvioidaan systemaattisesti jokaisessa hankkeessa erikseen suunniteltujen kohdennettujen laadullisten ja määrällisten mittareiden mukaan. Arviointitapoja ovat kohderyhmätutkimukset, kyselyt, haastattelut, observointi ja kehittävä arviointi. Seuraamme myös alan tutkimustietoa ja siitä kertyvää dataa toiminnan vaikutuksista ja vaikuttavuudesta.

Opinkirjo Education and Training Oy

Kehittämiskeskus Opinkirjo omistaa Opinkirjo Education and Training osakeyhtiön, y-tunnus 2991394-6. Osakeyhtiö toteuttaa maksullisia koulutuspalveluita pääasiassa koulutusvientiin. Osakeyhtiön toiminnasta raportoidaan ry:n hallituksen kokouksissa. Covid19-pandemian takia Osakeyhtiö ei tehnyt kauppaa toimintavuonna 2020.

KÄYTETYT LYHENTEET

EUCYS	=	European Union Contest for Young Scientists
GENIUS	=	GENIUS Olympiad
HYOL	=	Historian ja yhteiskuntaopin opettajien liitto ry
ISEF	=	The Intel International Science and Engineering Fair
KLL	=	Koululiikuntaliitto
LUT	=	Lappeenrannan-Lahden teknillinen yliopisto
OAJ	=	Opetusalan Ammattijärjestö OAJ ry
OKM	=	Opetus- ja kulttuuriministeriö
OM	=	Oikeusministeriö
OPH	=	Opetushallitus
OSKE	=	Osaamiskeskus
OSKU	=	Suomen Opiskelija-Allianssi
SAKKI	=	Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto
SOOL	=	Suomen Opettajaksi Opiskelevien Liitto SOOL ry
SOPO	=	Suomen Opinto-ohjaajat SOPO ry
SURE	=	Suomen Rehtorit ry
TEK	=	Tekniikan akateemiset TEK ry
VANUPO	=	Valtakunnallinen nuorisotyön ja -politiikan ohjelma
ÄOL	=	Äidinkielen opettajain liitto ry